

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

Unà cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

De SS. Missæ Sacrificio Juxta Ritum Romanæ Ecclesiæ offerendo - Unà
cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1676

Pars IV. De Missis Particularibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48307](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48307)

P A R S IV.

DE MISSIS PARTICVLA-
RIBVS.

HActenus de Cæremoniis Missæ in genere actum; nunc, quoniam experientia ostendit multos potissimam ferè difficultatem in Missis quibusdam particularibus dicendis experiri, visum est, non inutile futurum, si & harum Cæremoniarum breve quoddam compendium ipsis offerretur, quod in præsentî parte præstabitur.

TITULUS I.

DE MISSIS CORAM VEN. SACRAMENTO
EXPOSITO LEGENDIS.

I. **Q**uando accedit Celebrans ad Altare, statim ac Presbyterium vel Capellam ingreditur, ubi est Sacramentum expositum, detegit caput; & cum finito Sacro recedit, non priùs tegit, quàm ex iisdem egressus sit. NB.

II. Ubi ad medium Altaris pervenit, & finitâ Missâ recedit, flectere debet utroque genu, & caput devotè inclinare: deinceps tamen unico tantùm, ut expeditior sit ad Cæremonias. Ita Gavantus: quæ tamen, si ejus doctrina *p. 2. tit. 14. toto.* bene consideretur, de solemnibus Missis, non de privatis intelligenda erunt. Quod si ergo consuetudo habeat, ut etiam in accessu, & recessu, maximè in privatis Missis, unico tantùm genu flectat, eidem se accommodare poterit.

III. Accedens ad medium Altaris vel recedens semper genuflectit; convertens verò se ad Populum, dum dicit *Dominus vobiscum*, aut *Orate Fratres*, facta genuflexione post osculum Altaris, sistit se versùs Evangelij cornu, tum facta iterum genuflexione in medio, redit ad librum vel Altare.

IV. Cùm in planum descendit Missam inchoaturus, genuflectit iterum, (non tamen insuper, ut aliqui, profundam reverentiam facit) & Missam incipit.

V. Quando post Offertorium manus lavandæ sunt, Gavantus,

Instruct. I.

I

vantus,

vantus, Arnaudus, & Bauldrius monent, hanc lotionem extra gradum Altaris etiam in privata Missa faciendam esse; quia tamen omnes ferè in nostris partibus supra gradum lavant, poterit se eisdem Celebrans accommodare; attendat tamen, ne tergum in hac lotionem Venerabili obvertat; sed potius se nonnihil ad latus vertat, ut quasi Altare aspiciat.

VI. In benedictione Populi dicto *Omnipotens DEVS*, genuflectit, & in latere Evangelij benedicit, non perficiens circum, sed vel ad medium rediens iterum genuflectit (ut multi graves viri malunt) vel statim ad latus conversus (ut cum Gavanto plerique Rubricistæ monent) signat librum aut tabellam ultimi Evangelij, & nullo modo Altare.

VII. Quando datur Populo Benedictio cum Sacramento, format Crucem nihil dicens. *Rituale Romanum. NB.*

VIII. Quando exponitur Ven. Sacramentum pro Oratione 40. horarum, Missa solemnis dici debet de eodem, prout inter Missas votivas assignatur cum unica Oratione, *Gloria & Credo*, quia est publica causa; non tamen de eo dici debent Missæ privatæ, si est Festum Duplex aut de Præcepto. Si in Festo primæ Classis vel secundæ, vel Dominica Privilegiata fiat hæc comprecatio, Missa de Festo, vel de Dominica dicenda est cum Commemoratione SS. Sacramenti, si unica tantùm dicatur Missa; si verò plures, & earum aliquæ de Festo vel Dominica dicantur, poterit Missa Solemnis de Venerabili sine Commemoratione Festi aut Dominicæ cantari. *Gavant. p. 2. tit. 14. n. 4.*

TITULUS II.

DE MISSIS VOTIVIS.

Missa Votiva propriè loquendo juxta Gavantum & alios Mea dicitur, quæ ex voto, id est, arbitrio Sacerdotis celebratur, & nullo modo ab Ecclesia aut Rubricis præscribitur. Unde, ut alibi jam monui, non bene aliqui dicunt, omnem illam Missam Votivam esse, quæ ab Officio discordat, cum Missa Rogationum Feriâ II. & Vigiliæ infra Octavam etiam discordet ab Officio, nec tamen Votiva propriè dici queat. Porro tria de his Votivis queri possunt. 1. Quando dici queant.

queant. 2. Quatis Missa dici debeat. 3. Quæ partes in
catholici Missa retinendæ vel omittendæ sint.

§. I.

Quo tempore dici possint.

I. **U**T quæstio hæc, quæ non parùm vexat novos Sacerdo-
tes, experienciâ teste, solidè, clarèque ex probatorum
Authorum sensu resolvatur, per aliquot pronuntiata decide-
tur. Itaque ut certiora ab incertis sejungantur, certum est in-
primis, posse per consuetudinem, maximè etiam à sede A-
postolica approbatam, introduci, ut quotidie Votiva, v. g.
de B. Virgine legatur, sic enim P. Gobat *tr. 3. Cas. 21. n. 720.*
testatur, de facto in Cathedrali Ecclesia Constantiensi quo-
tidie post matutinas horas, etiam in die Paschatis, Officium
de B. Virgine cantari, eamque consuetudinem legitimè in-
troducendam probat Layman. *tr. 5. c. 1. n. ult.*

II. Certum est pariter, posse loco Missæ principalis, se-
Conventualis, Missam votivam dici, infra hebdomadem
quocunque die, quando Officium fit de Feria minore, cum
debita ejus commemoratione, (exceptis scilicet Ferijs Ad-
ventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Rogationum
& Vigiliarum) & quando non est resumenda Missa Domini-
cæ præcedentis, suo loco celebrari impeditæ. Rub. *tit. 4. n. 5*
(De anticipandis Dominicis idem esset judicium, de quibus
hic quidem non est sermo, quia in Ferias per se exceptas inci-
dent.) Notandum est tamen, in hoc casu Missam votivam
ordine dierum, prout in fine Missalis, cuique diei sua assigna-
tur, dici debere; non autem ad libitum Cleri, aut Laicorum
quamcunque votivam promiscuè dici posse. Gavant. *p. 1*
tit. 4. in fine.

III. Certum est quoque Missas votivas, pro Missis pri-
vatis, infra hebdomadem dici posse pro arbitrio Sacerdotis,
quocunque die non est Duplex, cum commemoratione ejus,
de quo est factum Officium, & Festi Simplicis, eo fortè die
occurrentis. Rubr. *ibid.* Id tamen, quod hoc & præcedenti
loco dictum est, passim non fiat, & non nisi rationabili de cau-
sa, ut Rubrica monet.

IV. Certum etiam est, in Dominicis, à Rubricis ejusmodi

Missas votivas prohiberi, uti colligitur tum ex *cit. tit. 4.* ubi dicitur *aliis diebus infra hebdomadem*: tum ex Rubrica post votivas Missas de B. Virgine, ubi expresse dicitur, alias Missas votivas, quæ subjunguntur, posse extra Dominicas & Festa Duplicia dici. Intelligi tamen debet per Dominicam, ea, quæ à Populo celebratur. Gavant. *p. 1. tit. 4. litt. O.* Hinc infra hebdomadem, cum Missa Dominicæ, quæ suo loco celebrari impedita fuit, resumitur, vel anticipatur, Missa quidem votiva eo die dici poterit, sed privata; non autem loco Missæ principalis, ut supra *n. 2.* dictum est.

V. Certum est easdem Votivas etiam ijs diebus prohiberi, quibus Missa de Duplici Festo fieri non potest, quales sunt dies infra Octavam Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, Feria IV. Cinerum, Feriæ omnes Hebdomadæ majoris, Vigiliæ Nativitatis & Pentecostes, uti S. Rituum Congregatio 28. Aug. 1627. decrevit. apud Gavant. *p. 1. tit. 4. litt. O.* Et novo Decreto Clementis X. die 21. Junij 1670. prohibentur omnes votivæ infra Octavam Corporis Christi. His ergo suppositis, quæstio inter Rubricistas in eo solum versatur, an prohibitio ista consilij tantum, an verò etiam præcepti sit: item an rigide adeò sit facta, ut propter rationabilem causam etiam in supradictis diebus votivam Missam dicere non liceat, ad quas breviter ex aliorum potius sensu, quam meo respondebo.

VI. Etsi per se loquendo illud sacrum sit legendum, quod Rubricæ præscribunt: hæ enim ad minimum vim Consilij valde prudentis & pij sortiuntur, (cui meritò se quisque conformare debeat, teste P. Gobat *n. 701.*) probabile tamen est, prædictas Rubricas sub nullo præcepto, atque adeò nec peccato, si scandalum absit, obligare, uti idem Author cum Suar. Dicastillo, Bonac. Reginald. Pax Jordano, & alijs docet, quia nec lex ulla Scripta, nec consuetudo, nec alia auctoritas allegari potest, per quam ejusmodi obligatio sit introducta; & Pij V. Bulla vetans *alio Ritu*, quàm Missale præscribat, celebrari, facile explicari potest, de alijs formis Missalium, uti in simili de Breviario respondent Authores.

VII. Pro causa publica potest Missa votiva dici in omnibus Festis etiam Duplicibus (modò non sint primæ Classis) ita Gavantus *p. 1. tit. 4. litt. O.* cum Diana & pluribus apud hunc *cit.* Causam autem publicam vocat *cit.* Author *p. 1.*

dit. 8. litt. B. eam, pro qua totus Clerus cum Episcopo (intellige, ubi hic reperitur) convenire solet, quales sunt, si votum pro malo gravi avertendo factum sit exolvendum, aut gratiæ pro accepto aliquo grandi beneficio solemniter sint agenda, aut comprecatio quadraginta horarum instituta &c.

VIII. Seclusâ speciali prohibitione probabile est, ob quamcunque *rationabilem* causam licitum esse, Missas votivas in quovis Festo Duplici, non majori saltem, legere. Ita P. Gobat n. 708. cum Henriquez, Tannero & alijs. Porro pro causa rationabili ipse sequentes agnoscit. 1. Ut satisfiat Fundationi, quemadmodum multi sentiunt. 2. Juxta alios, & nominatim juxta Jordanum n. 500. *promissio & stipendium* acceptum pro certa Missa. 3. *Malum publicum* vel *privatum* avertendum, *bonumve* procurandum. 4. Quando Sacrum ordinarium est valde longum, & nequit sine incommodo notabili vel Sacrificantis, vel Audientis dici; quo modo facilè permittenda est mutatio Missæ, in qua Passio Dominica legitur, in Votivam de Passione, si Audiens vel Sacrificans debilitate capitis, oculorum, pedum, viscerum laboret. Tambur. l. 2. c. 6. §. 1. n. 12. 5. Singularis devotio vel Facturi, vel Auditori sacrum. Dico *Singularis*: si enim vulgaris sit, melior est conformatio cum Rubricis, quia per subjectionem gratius DEO obsequium præstatur. Dicast. d. 4. n. 28.

IX. Infra Octavas B. Virginis non convenit dicere Votivam de eadem, sed si fiat Officium de Octava, dicatur Missa conveniens Officio cum *Gloria & Credo*; si verò infra ejusmodi Octavam fiat Officium de aliquo Sancto. & eo die votiva dici debeat de B. Virgine, dicatur Missa festiva, de Octava, omisso *Gloria & Credo*. Atque hoc etiam in Votivis aliorum Sanctorum Octavam habentium observandum est. Gav. l. c. litt. P.

X. Missæ votivæ de Spiritu sancto, de B. Virgine, & pro Defunctis, quæ præscribuntur Presbyteris in eorum ordinatione dicendæ, post Celebrationem primæ eorum Missæ, sequuntur regulas votivarum, atque adeò dici non possunt illis diebus, quibus aliæ Votivæ prohibentur. Gav. p. 1. tit. 4. maximè cum hæc Missæ omnino non injungantur sub peccato, sed solum ex congruitate quadam & decencia, uti Valen-

cia 10. 3. d. 5. puncto. §. 2. Castropal. & alij multi sentiunt
apud P. Gobat in Alph. Sacrif. n. 713.

§. II.

Quæ Missa dicenda sit.

IN Missis Votivis de Sanctis vel dicitur Missa propria, si
habetur, mutatis in Collecta verbis *Nativita, Festa &*
hujusmodi in verbum *Commemoratio*, desumptis item Tra-
ctu, Graduali, vel Versibus cum *Alleluia*, si opus est, ex Mis-
sa de Communi; vel certè tota Missa dicatur de Communi,
prout ratio temporis requirit.

II. Dubitant hîc nonnulli 1. An, si Mulieres prægnan-
tes pro felici partu petant tres Missas, scilicet ad honorem
Nativitatis Christi, B. Virginis, & S. Joannis Baptistæ dici,
in tali casu debeant hæ tres Missæ ex Festis ipsis, mutatis mu-
tandis, ut præcedente numero dictum est, desumi, an verò
aliæ ad hanc intensionem legi? Qua in re non idem omnium
est sensus & opinio. P. Paulus Hoffeus Societatis nostræ As-
sistens olim hac de re quæsitus, respondit, ejusmodi petiti-
oni morem non gerendum, utpote clarè Concilio Tridentino
Sess. 22. de celebr. Miss. contrariæ, ubi ait, quarundam Mis-
sarum & Candelarum certum numerum, qui magis à super-
stitioso cultu, quàm à vera Religione inventus est, omnino
ab Ecclesia removendum esse. In eandem sententiam con-
spirabunt etiam Gavantus p. 4. tit. 17. n. 8. & Arnaudus tr. 1.
p. 4. tit. 17. n. 9. ubi ajunt, si Missa votiva de Assumptione,
aut Nativitate B. Virginis, aut ejusmodi petatur, dici posse
unam ex quinque votivis ejusdem, cum intensione ad hono-
rem Assumptionis B. Virginis, eò quòd non deceat dicere:
Gaudeamus omnes in Domino diem Festum &c. aut verba *diem*
Festum in Commemorationem mutare; & præterea alia etiam
inconvenientia sequantur, quæ tamen citati Authores non
exprimunt. Specialis tamen in nostro casu difficultas esse
posset in Missa de Nativitate Christi dicenda; cum enim in
hoc Festo tres Missæ assignentur, nulla videtur commodè pro
Votiva accipi posse; non prima, quia ad noctem dirigitur,
ideòque difficilis est Orationum immutatio: non secunda,
quia Evangelium non tam est de Nativitate Christi, quàm Pa-
storum adventu ad Præsepe; non tertia, quia in fine habet
Evan-

Evangelium de tribus Regibus, quod videtur parùm convenire pro Missa votiva extra tempus Festorum Nativitatis & Epiphaniæ dicenda. His tamen non obstantibus, passim practicatur opposita sententia, scientibus, & non contradicentibus Superioribus, eò quòd non appareat ratio, cur de alijs Sanctis Missæ votivæ ex proprio Festo Sanctorum desumi queant, & non idem etiam de Missis votivis Nativitatis Christi, B. V. & sancti Joannis Baptistæ dici possint. Neque enim superstitio timenda est, cum non in numero sistat devotio petentium, sed in Mysterio duntaxat. Neque etiam in Missa eligenda pro Votiva Nativitatis difficultas absterere debet, cum facilè possit sumi Missa de Octava Nativitatis, quæ incipit: *Puer natus est nobis*, & tota facilè est ad hunc finem applicabilis. Ego nec damnare omnino volo hanc devotionem, si alicubi fortè cum Superiorum approbatione inducta est; nec omnino approbare, sed potius suaderem, ut, qui petunt ejusmodi Sacra pro se legi, capaces, si fieri possit, redderentur, ut persuadeant sibi, quodvis aliud Sacrum ex approbatis ab Ecclesia servire posse ad finem, quem intendunt; imò magis fortè efficax fore propter reverentiam & obedientiam, quam Ecclesiæ proprium suum judicium abnegando & subijciendo exhibent.

III. Dubitant alij 2. An, & quæ Missa dicenda sit de quatuordecim Auxiliatoribus, nempe de SS. Georgio, Vito, ~~Sebastiano~~, Blasio, Dionysio, Panthaleone, Erasmo, Cyriaco, Christophoro, Achatio, Eustachio, Ægidio, Catharina, Margaretha, Barbara, si petatur? Ad quod dubium respondet primò Gavantus p. 4. tit. 17. n. 14. Missam specialem, quæ de his Sanctis Venetijs impressa est, penitus rejectam esse à S. Congregatione die 16. Jan. 1617. ita ut neque retineri possit in Missali sub pœna librorum prohibitorum. Resp. 2. Si specialis devotio petentium Missam de his Sanctis requirat, posse Missam de pluribus Martyribus ex Comuni Sanctorum legi; tum quia plures ex his Sanctis Martyrio coronati sunt, atque adeò major pars minorem ad se trahit; tum quia, cum nullus in ijs Apostolus contineatur, proximi dignitate sunt ipsi Martyres, atque adeò etiam ex hoc capite meritò de ipsis potius, quàm Confessoribus vel Virginibus Missa legitur, maximè cum pro pluribus Martyri-

bus Missa propria, non item pro Confessoribus reperia-
tur.

§. III.

Quæ partes dicendæ vel omittendæ.

I. **I**N Votivis, etiam infra Octavam, nunquam dicitur *Gloria* & *Credo*, nisi in Missis Angelorum, & B. Virginis in Sab-
bato (in quibus dicitur *Gloria* sine *Credo*) & quando fit Missa
solemnis pro re gravi vel publica causa. Si tamen etiam tunc
adhibeantur paramenta violacea, non debet dici *Gloria* &
Credo, (extra Dominicam, in hac enim semper *Credo* dici-
tur) uti S. Rituum Congregatio decrevit. Quando Missa vo-
tiva dicitur eo die, quo Sanctus aliquis obiit, convenit dice-
re *Gloria*, etiam si non sit dictum Officium de eo. Arnaudus
tit. 8. n. 1.

II. In Votivis privatis de aliquo Sancto, pro Gratiarum
actione, secunda Oratio erit de Officio, tertia pro Gratiarum
actione. In Missa verò solempni dicuntur duæ tantum assi-
gnatæ in proprio loco, id est, una, vel Missæ SS. TRINITA-
TIS, vel Spiritûs Sancti, vel Beatæ Virginis, & altera pro Gra-
tiarum actione, sub una conclusione. In alijs Votivis pri-
vatis, propriè gratiarum actionis, prima Oratio erit, ut in
Missa solempni, secunda de Officio, tertia, quæ alioqui se-
cundo loco fuisset dicenda. Juxta superius dicta p. 2. tit. 11.
num. 5.

III. In Ferijs Adventûs, si dicantur Missæ Votivæ de
Passione, vel pro peccatis & aliæ, non est omittendus Versus
cum suo Alleluja, quia non sunt Missæ de Tempore. Si verò
infra Octavam Paschæ ob gravem aliquam causam contin-
gat dici Missam Votivam, non dicitur Graduale, licet illud
dicatur de Tempore: sed dicuntur duo Versus cum suis Alle-
luja: & in fine Missæ, dicitur *Ite Missa est* sine duplici Alle-
luja. Arnaud. *tr. 1. tit. 17. n. 5.* ex Gavanto p. 4. *tit. 17. n. 12.*

IV. A Septuagesima usque ad Pascha in Votivis, quæ di-
centur, semper dicitur Tractus, etiam ijs diebus, in quibus
non dicitur in Missa Feriæ. Arnaud. *l. c. n. 3.*

V. Psalmus *Judica* & *Gloria Patri*, ad Introitum, & in fi-
ne Psalmi *Lavabo* dicitur in omnibus Votivis, etiam tem-
pore Passionis, licet non dicatur in Missis de Tempore. Ar-
naud. *l. c. n. 4.*

VI. Præ-

VI. Præfatio propria dicitur, si eam habet Missa *Votiva*; si non habet, dicitur de Tempore, vel *Octavâ*, vel *Communis*. Infra *Octavam* tamen *Nativitatis* dicitur Præfatio de *Nativitate*, licet *Votiva* propriam habeat. *Communicantes*, & *Hanc igitur*: dicitur, si *Votiva* dicatur infra *Octavam*, quæ illud habet. Gavant. *tit. 12. litt. G.*

VII. Pro *Evangelio* ultimo in his *Missis* semper *S. Joannis* *Evangelium* sumitur.

TITULUS III.

DE MISSIS PRO DEFUNCTIS.

ETiam de his tria consideranda veniunt. 1. Quando dici possint. 2. Quæ Cæremoniæ in ijs sint observanda. 3. Quomodo Absolutio peragenda sit.

§. I.

Quando dici possint.

I. *Missæ* privatæ pro *Defunctis* dici possunt quocunque die, quo licitum est *Votivam* *Missam* celebrare. Gavant. *p. 1. tit. 5.* Imò etiam in *Duplici* *Festo* (modò non *Christi* *solemne*) dici posse talem *Missam*, docent *probi* *Authores* apud *Dianam* *p. 3. tr. 6. resol.* si tamen id exigat. Verùm quia *Alexander VII.* & *Clemens IX.* speciali decreto veruerunt, ne in *Duplicibus*, ejusmodi *Missæ* *votivæ* legatur, concesseruntque, ut *Indulgentiæ*, quæ alioqui non nisi per *Missam* de *Requiem* in *Altari* *privilegiato* obtineri poterant, etiam per *Missam* de *Festo* *occurrente* dictam impetrari queant, ideo saltem, ubi promulgatum est ejusmodi decretum, observari debet. Sed infra *Octavam* *Corporis* *Christi*, *Missæ* de *Requiem* pro *Defunctis* prohibitiæ sunt nisi Decreto *Clementis X.* die 21. Junij 1670.

II. In *Dominicis* & *Festis*, quæ non sunt primæ *Classis* *Missam* *insepulto*, hoc est, præsentem *corpore* in *Ecclesia*, cessit *S. Rituum* *Congregatio* 25. Maij 1603. quod *Arnoldus* *p. 1. tit. 5. num. 4.* intelligendum putat de *solemni* *Missam* tantum, non de *privatis*, quæ etiam præsentem *corpore* non possunt in *Dominicis* aut *Duplicibus*.

III. Nota, quòd, cùm Rubrica *tit. 5. n. 1. & 2.* dicit, debere prima die Mensis, & Feria II. Hebdomadæ Missam *Conventualem & Principalem* fieri pro Defunctis Sacerdotibus, Benefactoribus, & alijs, si Duplici vel Semiduplici non sint impeditæ, & tempora Adventûs, Quadragesimæ, & Paschale non currant, nullo modo de privatis Missis intelligenda sit, unde sine culpa omitti possunt, siue Missa ipsa, siue Commemoratio tantùm præscribatur, & si legatur Missa, per modum votivæ legenda est. Arnaud. *tit. 1. n. 3.*

§. II.

Quid observandum sit in talibus Missis.

Ritus Communis.

I. **S**I Missa pro Defunctis dicenda sit inter tertium & septimum, vel inter septimum & trigésimum, Missa quotidiana, & non una ex supradictis dici debet.

II. Non omittuntur oscula Paramentorum, cùm se Sacerdos induit. Gavant. *p. 2. tit. 13.* sed omittitur Psalmus *Indica*. Non signat se Cruce ad Introitum, sed librum, quasi aliquid benedicens, sinistrâ interim super librum positâ. Non dicitur *Gloria Patri* ad Introitum, nec ad *Lavabo*. Omittitur *Gloria in excelsis. Iube Domine benedicere*. Osculum libri in fine Evangelij cum verbis tum dici solitis. Omittitur *Credo*. Benedictio Aquæ. Percussio pectoris ad *Agnus DEI*. Oratio pro Pace. Benedictio Populi. Minister quoque non osculatur ampullas, quas Celebranti porrigit. Gavant. *l. c. litt. R.*

III. Quando omisso Sacro funebri celebratur Festivum, non opus est, ut Collecta funebris inseratur, etiam præsentem corpore; imò nec licere quidem in Duplicibus, adversus Navarr. docent Gavantus & Fraxinellus apud P. Gobat *n. 625.* eò quòd Rubricæ non permittant ijs diebus plures Orationes, nisi pro re gravi. Unde qui ordinariè id factitaret, censetur inducere novum Ritum, quod tamen prohibet Clemens VIII. in Bulla Missali præfixa. Ex quo fundamento etiam reprobatur idem P. Gobat *n. 626.* praxin illorum Religiosorum, qui in omnibus Duplicibus per annum Collectam pro Defunctis subjungunt Orationi de Festo, ut ex indulto Gregorius XIII. à pœnis Purgatorij liberent Animam, prout

in Altari privilegiato dicentibus Collectam pro Defunctis concessum est. Si tamen in aliqua Ecclesia sit legitimè introducta consuetudo, ut in Festis non summis, præsentem corpore, Collecta inferatur, uti Constitutiones Synodales Diœcesis Constantiensis p. 1. tit. 9. n. 12. permittunt, potest hæc permissio ob suam antiquitatem tutò usurpari. NB.

IV. Si in Missa pro Defunctis dicendæ sunt plures Orationes, tum si Missa dicatur pro Sacerdote, primo loco dicatur Oratio *Presta quesumus*. Si pro alio Defuncto, *Inclina Domine*. Si pro pluribus, *Animabus* aut *DEVS, cui proprium*. Secunda & tertia erunt, quæ secundo & tertio loco ponuntur in Missa quotidiana Defunctorum, & Oratio *Fidelium* semper dicitur, & est ultima in his Missis; secus verò, si in Missa pro Vivis per modum Collectæ dicatur, tunc enim semper secundo loco dicenda est, & tum Commemoratio de aliquo Sancto, si quæ facienda sit, tertio loco dicenda erit. An verò in Festis Semiduplicibus fieri possit Commemoratio pro Defunctis secundo loco ponenda, quando alioqui tertia Oratio ad libitum est concessa, dubitant nonnulli, eò quòd nulla ejusmodi Oratio inter Orationes ad libitum dicendas circa finem Missalis assignata fuerit. Sed communis praxis contrarium habet; & meritò, cum enim Rubrica tertiam Orationem ad libitum concedens non distinguat, & Commemorationem pro Defunctis non excludat, neque nos distinguere debemus, & eandem Commemorationem excludere; neque credibile est, Ecclesiam voluisse Defunctos tanto subsidio privare, quod ex Orationibus ad libitum frequenter satis occurrentibus percipere possunt, maximè cum ad lucrandas indulgentias Altaris privilegiati frequenter ejusmodi Commemoratio requiratur. Neque obstat, quòd nulla ejusmodi Oratio inter Orationes ad libitum ponatur; nam neque pro pace, pro belli necessitatibus avertendis, pro infirmis, pro morituris ulla ibi Oratio reperitur, & tamen nemo utique negabit, licere pro tertia Oratio ad libitum, unam ex Missis votivis pro pace, infirmis, morituris &c. accipere. Sufficit ergo, quòd illa Oratio alibi in Missali reperiatur. Etsi verò in tali casu plerumque Oratio *Fidelium* sumatur, non video tamen, cur non posset alia quoque, v.g. pro Sacerdote, pro Patre vel Matre Celebrantis, pro uno Defuncto sumi, sicut de facto in Ec-

eleffis sumitur, quando præter Missam pro Defunctis in die obitus, vel tricesimo, etiam alia adhuc de B. Virgine cantatur.

V. Oratio pro Patre & Matre Sacerdotis non dicitur pro aliorum Patre & Matre; & quando dicitur, pro alterutro tantum, semper dicitur initio Collectæ: *DEVS, qui nos Patrem & Matrem &c.*

VI. In Missis Defunctorum, nulla dicitur Oratio pro Vivis: nec ea, quæ est communis Vivis & Defunctis.

VII. In fine Epistolæ Sequentia pro Defunctis dicitur, quodocunque dicta est una tantum Oratio in Missa: cum plures dicuntur, omittitur ad arbitrium Sacerdotis. Rubr. Arnaud. *tr. 1. p. 1. tit. 5. n. 11.*

VIII. Præfatio semper communis dicitur.

IX. *Agnus DEI* dicitur conjunctis ante pectus, non positus super Altare manibus. Rubrica. Quod si fiat Communio Populi intra Missam, (quod communiter fieri non deberet, juxta Gerlac. *p. 2. tit. 10. §. 21. & alios*) nulla dari debet Benedictio. Gavant. *p. 2. tit. 13. litt. V.*

X. Dicitur in fine *Requiescant in Pace*, licet pro uno duntaxat dicta sit Missa.

XI. Canticum & Psalmus post Missam pro gratiarum actione dicuntur cum *Gloria Patri*, ut aliàs. Gerlac. *p. 2. tit. 13. §. 7.* Duplicatur Antiphona, cum in Missa una Oratio dicitur, & tempore Paschali additur *Alleluia*.

XII. In die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum Sacrificia quæcunque, debent applicari omnibus Defunctis ex intentione Ecclesiæ; & consequenter cessant eodie omnes aliæ obligationes diei annexæ pro particularibus Defunctis. Arnaud. *p. 4. tit. 15. n. 13.*

Ritus Solemnis.

I. Quodocunque dicitur Missa pro Defunctis solemniter, id est, cum apparatu, dicitur unica tantum Oratio.

II. Non incensatur Altare, nisi ad Oblata, & post ea & Altare, Celebrans solus.

III. Subdiaconus non osculatur manum Celebrantis, nec benedicitur, nec tenet Patenam, neque defert librum osculandum Celebranti; ministrat tamen eidem, dum Altare incen-

incensat, quam incensationem & ipse peragit, dum Sacramentum elevatur.

IV. Diaconus non perit benedictionem, nec osculatur manum Celebrantis, nec incensat librum, aut Celebrantem in fine Evangelij.

V. Acolythi non portant luminaria ad Evangelium, neque thuribulum: tenent tamen, ut alias, medium Subdiaconum sustinentem Evangeliorum librum.

§. III.

Quomodo Absolutio peragenda sit.

I. Post finem Missæ, depositâ Planetâ & Manipulo (quem etiam Ministri deponunt, ut in simili casu tradit Cærimon. Episcop. l. 2. c. 17.) & assumpto pluviali, si habet descendit habens birretum in capite, deinde capite detecto sistit se inter Altare & tumulum seu lecticam mortualem aliquantulum versus cornu Epistolæ, ut Crucem respiciere queat, absente corpore; præsentem verò corpore servetur Rituale Romanum de Exequijs pro vario Defunctorum situ non enim ad caput Defuncti imaginarium, sed ad verum sistit Celebrans, atque adeò in funere Sacerdotis, præsentem corpore, variatur situs Celebrantis & Subdiaconi.

II. Incensum benedicitur, & imponitur circa finem Responsorij.

III. Antè, quàm aspergat vel incenset, cum Diacono à dextris facit reverentiam Altari, ut in Missa, uti & Cruci Subdiaconi, dum circuit Lecticam, quam ter à dextris & ter à sinistris aspergit, & incensat.

IV. Oratio *Absolve* dicitur communiter etiam in Prælatorum Absolutione, addito dignitatis nomine, & junctis manibus. Gavant. tit. 13. litt. M. & O.

V. In fine facit manu dextrâ signum Crucis super Lecticam, dicens *Requiem aeternam. &c.* Cantores dicunt: *Requiescant in pace*: licet pro uno fiat Absolutio.

VI. Si non adsit Feretrum aut Lectica, dicto *Placet* ante Evangelium accedit ad cornu Epistolæ, depositis Planetâ & Manipulo, accipit Pluviale, & stans ibidem conversus ad Altare expectat finem Responsorij *Liberanos*, interim Acoly-

ly

lythi pannum nigrum expandunt in plano ante medium Altaris, & circa finem Responsorij ipse ministrante Diacono imponit & benedicit thus in thuribulo, & dicto ultimo *Kyrie eleison* à Choro, dicit *Pater noster*, quod secretò prosequitur, & interea accedit ad pannum nigrum, eúmque asperforio à Diacono accepto ter aspergit in medio, à dextris, & sinistris ipsius panni, redditóque asperforio capit thuribulum, & ter eodem modo thurificat. Deinde conversus ad cornu Epistolæ ex libro dicit: *Et ne nos inducas*, &c. alta voce, & reliqua, ut in Missali. Dicto autem per Cantores: *Requiescant in pace*, accedens cum Pluviali ad cornu Evangelij signans Altare aut Tabellam, & seipsum dicit Evangelium S. Joannis, & redit more solito ad Sacristiam. Bauldrius p. 3. c. 24.

TITULUS IV.

DE MISSIS VIGILIARUM.

I. **I**N Missis Vigiliarum, quæ sub Ritu simplici celebrantur, nunquam dicitur *Gloria* aut *Credo*, licet in Officio dictum sit *Te DEVM laudamus*, quia hæ Missæ non concordant cum Officio. Rubr. tit. 3. n. 2.

II. Si in Vigiliam incidat Semiduplex, secunda Oratio de Vigilia erit, tertia de Tempore, non *Concede*, quæ alioqui secundo loco in Vigilia dicitur.

III. Si Vigilia venerit infra Octavam, Missa dicitur de Vigilia cum Commemoratione Octavæ. Si verò fiat de Festo, primò Commemoratio facienda est de Octava, deinde de Vigilia: Excipe tamen, si Vigilia SS. Petri & Pauli, vel S. Joannis Baptistæ infra Octavam Corporis Christi venerit, tunc enim dici debet Missa de Octava cum Commemoratione Vigiliæ. Arnaud. p. 1. tit. 3. n. 2. & 3.

IV. Missa Vigiliæ occurrentis dicitur cum Commemoratione Feriæ Adventûs, licet de ea non sit factum Officium, Vigiliâ Nativitatis exceptâ. Quod si occurrat Festum novem Lectionum in Vigilia Adventus, in Missa Oratio de Adventu dici debet ante Orationem Vigiliæ, quia juxta Rubricas tit. 7. n. 3. semper secunda Oratio est de eo, de quo factum est Officium, uti in Festo S. Leonis 28. Junij videre est. Gavant. p. 1. tit. 4. n. 4.

V. Si Vigilia cum Festo primæ Classis occurrit, nihil fit de illa; ob quem casum inter Ferias Majores non numeratur. Rubric. tit. 3. n. 2.

VI. In Vigilijs semper dicitur Præfatio communis (excepe Vigiliam Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, & Pentecostes) etiamsi infra Octavas habentes propriam Præfationem venerint, uti in Vigilia S. Joannis infra Octavam Corporis Christi occurrente videre est. Gavant. tit. 13. lit. C.

VII. Si Vigilia ab alio quopiam Festo digniore impediatur, semper ultimum Evangelium de illa legendum est, nisi in Ferias Quadragesimæ aut Quatuor Temporum cadat, tunc enim Evangelium S. Joannis dicendum est.

TITULUS V.

DE MISSIS PRIMIS

NOVORUM SACERDOTUM.

I. **I**N tali Missa semper assistit Neomystræ Presbyter & quidem in Pluviali, si Celebrans sit in dignitate constitutus; secus in Cotta duntaxat. Si tamen alicubi consuetudine introductum sit, ut etiam inferioris conditionis Neomystris in Pluviali pro majori decencia & solemnitate assistatur, tolerari ea poterit. Bauldrius p. 3. c. 11. n. 1. sed an, in accessu ad Altare, & recessu, Neomystram præcedat Assistens, vel sequatur, dubium est: consuetudo quidem habet, ut sequatur; sed mallet eum (statim post Ministros) præcedere Gerlac. p. 2. tit. 15. n. 2. Corsetus etiam, tr. 1. p. 1. c. 5. n. 3. sequi volet, ut qui Presbyterum Assistentem in Missa solemniter sequi vult, quem tamen Nicolaus Bralion. p. 2. c. 4. num. 3. cum Diacono associatum præmittit.

II. Antè, quàm Missam inchoet, poterit flexis genibus in infimo gradu Altaris Hymnum *Veni S. Spiritus* cantare, unde si aspersio Aquæ benedictæ facienda est, ea non prius ab alio (cùm S. Rituum Congregatio decreverit, hanc semper à Celebrante faciendam esse, ut suo loco dictum est) sed ab ipso Neomystra post Antiphonam *Veni S. Spiritus*, Versiculum *Emitte &c.* & Orationem cantatam fieri debbit. Cùm plures Neomystræ simul eadem horâ sacrum facturi sunt, ut alicubi

eubi contingit, ad suum quisque Altare, post dispositam ex more in libro Missam, in suppedaneo Altaris flectent, dum ab eo, qui ad aram principem faciet, inceptus Hymnus supra dictus, à Choro absolutus, & consueta Oratio, ab eo, qui Hymnum incepit, subjuncta fuerit. Tum surgent, & Missam consueto more inchoabunt. Quod si solus aliquis, & sine cantu celebret, dicet, ut supra, coram Altari genibus flexis Antiphonam prædictam, quæ desumitur ex Missa Pentecostes, cum Oratione competente de S. Spiritu ex Missa ejus votiva.

III. Assistens semper assistit ad librum, & se cum Celebrante inclinatur, genuflectit, & signatur, prout opus erit, quasi cum in omnibus actibus præcedens, modestè tamen ac prudenter. Genuflectit tamen à verbis *Qui pridie* usque ad depositionem Calicis; & à verbis *Domine non sum dignus* (nisi in hoc casu Ministri adsint, tunc enim, sicut ipsi in Rubrica jubentur, ita convenit id ipsum etiam ab Assistente fieri) usque ad sumptionem Calicis, & ad benedictionem Missæ in fine. Hucusque Bauldrius p. 3. c. 11. Assistens tamen cum Neomystra, non extendit, aut elevat manus; nec convertit se ad Populum, nec osculatur librum, aut Altare; nec benedicit Populum, vel Oblata, nec alia facit similia: nisi cum Neomystra eorum aliquid omitteret, is vel gestu aliquo, vel verbo admonendus esset. Gerlac. p. 2. tit. 15. n. 4. Dum Pax datur, videtur conveniens, ut prius Neomystra Assistenti det, sicut ipse Episcopus juxta Cæremoniale Episcoporum l. 1. c. 24. assistenti ad dextram eunti, & genuflectenti, prout alias Diaconus solet, cum hoc tamen discrimine, quòd ibi Diaconus cum Subdiacono Pacem ab Episcopo accipiat; hæc item conveniat, ut Diaconus eam ab Assistente accipiat, & statim more solito det etiam Subdiacono.

IV. Si facienda sit Communio, fiat, ut moris est; & tunc Assistens, non à sinistris, ut Gerlacus vult; sed à dextris Neomystræ, quod commodius est, assistere debet, tenens Patenam sub mento Communicantium; quod tametsi ad dignitatem Episcopalem pertineat, ob periculum tamen irreverentiæ, si ob sollicitudinem & trepidationem, quibus Neomystra obrui potest, sacræ Hostiæ è manibus exciderent, in primitiis tantum ejusdem concedi solet. Gerlac. p. 2. tit. 15. n. 5.

V. Post

V. Post Missam, ubi in Sacrificium redieris, factâque Cruci reverentiâ Planetam & Manipulum deposuerit, vertit sese, & primum Assistenti flexis genibus benedictionem petenti manum deosculandam porrigit, & benedicit, dicens: *Benedicat te Omnipotens DEVS, Pater, & Filius, & Spiritus S. Amen.* Sicque reliquos Ministros sibi succedentes, & post hos etiam Laicos benedicit.

TITULUS VI.

DE MISSA CORAM EPISCOPO
CELEBRARI SOLITA.

Ritus Communis.

I. Quando Celebrans ad Altare accedit, in accessu prius Episcopo profundam (aut, si alicubi mos ferat, omnino mediocrem genuflexionem) deinde Altari convenientem reverentiam facit. *Cærem. Episc. l. 1. c. 18.*

II. Antè, quàm principium Missæ faciat, stans à cornu Evangelij facie versus Epistolæ cornu conversa, obvertit se cum profunda inclinatione Episcopo ad licentiam obtinendam, eodémque annuente Missam inchoat.

III. Sub *Confiteor* non dicit *& vobis Fratres*, sed *tibi Pater*, simulque iterum se versus Episcopum cum profunda inclinatione convertit.

IV. Dicto *Oremus* faciens profundam reverentiam Episcopo, accedit ad medium Altaris ante infimum gradum, & ibi secretò incipiens Orationem *Aufer à nobis* ascendit ad Altare, Minister verò ad cornu Evangelij, ibique genuflexus inservit. *Bauldrius p. 3. c. 13.*

V. In fine Evangelij non osculatur librum, nec dicit *per Evangelica dicta*, sed Minister accipit librum, & sine genuflexione stans deosculandum Episcopo offert, & tum facta genuflexione librum claudit, & ad Altare reportat.

VI. Dicta prima Oratione ante Communionem, osculatur Altare in medio atque etiam instrumentum *Pacis* à Ministro oblatum dicens: *Pax tecum*, cui Minister respondet: *Et cum Spiritu tuo*: & mox ad Episcopum defert instrumentum, eique osculandum porrigit dicens pariter: *Pax tecum*.

Instruct. I.

K

cum,

cum, & post hæc verba dicta, non antè, debitam reverentiam facit.

VII. Antè, quàm benedictionem det, dicto *Placeat & benedicat vos Omnipotens DEVS*, convertit se ad Episcopum, & capite inclinato quasi licentiam benedicendi petens prosequitur: *Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus*, benedicens stantes à parte, ex qua non flectit Episcopus.

VIII. Finito Evangelio ultimo, conversus ad Episcopum adhuc stans in cornu Evangelij, facit illi reverentiam, & eo discedente revertitur ad Sacristiam.

IX. Hæc omnia tum tantùm observat, quando coram Episcopo in loco suæ Jurisdictionis legit, non autem in alio loco, nec coram alio Prælato Ecclesiastico licèt Majore (excepto Pontifice) multò minùs Principe Laico, quamvis his ex tolerantia instrumentum pacis, & liber (non tamen ille, quo Celebrans utitur, quemque propterea tunc osculari debet) deosculandus offerri, & reverentia in accessu & recessu fieri possit, non tamen Feminis, excepta reverentia. Bauldr. p. 3. c. 10. n. 9.

Ritus Solemnis.

I. Quodcumque in Missa solemnè apud Altare incensatio faciendâ est, incensum non à Celebrante, sed ab Episcopo imponitur in thuribulum.

II. Postquam dixit Celebrans *Misereatur*, versùs Episcopum convertens sese, faciènsque reverentiam ab eo absolutionem accipit, & tum iterum pergit.

III. Nec Subdiacono post Epistolam, nec Diacono ante Evangelium benedicat, sed utrumque hoc Officium Episcopo relinquit, qui etiam solus post Evangelium osculatur librum Evangelij à Subdiacono oblatum, & à Diacono incensatur.

IV. Sub Offertorio, antequam Subdiaconus aquam in Calicem infundat, urceolum elevatum versùs Episcopum tenet, ut ab eo benedicatur, unde Celebrans abstineat hujusmodi benedictione.

V. Post Orationem primam pro Communionem dictam Diaconus acceptam à Celebrante pacem, sive per osculum, sive per instrumentum defert. Reliqua ut in Missa communi observantur.

TITU.

TITULUS VII.

DE MISSIS NATIVITATIS
CHRISTI.

I. **N**emo tenetur ad tres Missas hoc die dicendas, ne Parochus quidem, si scandalum absit. Ita Gavantus *p. 4. tit. 3. n. 6.* cum Bonacina *d. 4. q. ult. pu. 9. n. 5.*

II. Probabilis & segura sententia est Suarez *p. 3. d. 8. l. 4.* posse in hac nocte tres Missas privatas celebrari post mediam noctem, quia nullo jure prohibetur. Gavant. *l. c. n. 6.*

III. Qui unam tantum Missam dicere potest, aut vult, tertiam dicat, utpote cujus Oratio cum Officio concordat. Idem *l. c.*

IV. Circa Purificationem Calicis non eadem est ubique praxis. Et imprimis quidem Purificationem, si strictè sumatur cum Tamburino apud P. Gobat *n. 852.* pro Calicis tantum elutione, faciendam non esse, sed solos digitos abluendos, supponit Lugo in resp. moral. *lib. 1. dub. 10. n. 11.* & habet communior praxis. 2. Ablutionem digitorum non super Calicem, sed in vase vitreo faciendam esse, Gavantus *l. c.* cum plerisque alijs Rubricistis contendit; sed communior nostræ Germaniæ praxis est, ut in Calice fiat, & tum primùm in alium Calicem vel vitrum effundatur, & sumatur à Sacerdotibus in tertio sacro post sumptum sacrum Sanguinem. Sed alicubi, ut videre est apud P. Gobat *n. 849.* hæc ablutio immergitur Purificatorio, quod suspenditur postea ad exsiccandum. 3. Calicem Purificatorio non esse abstergendum, ijdem Authores censent, & praxis Romana habet. Verum quia in nostra Germania, passim etiam abstergio ista, post ablutionem digitorum consuetam, practicatur, potest quis sine scrupulo hanc consuetudinem retinere, cum ex una parte Canon Missæ *os & calicem purificatorio abstergi* jubeat; ex altera verò parte Purificatorium ad hoc destinatum sit, ut Reliquias ablutionis, si quæ ad labia aut calicem adhæreant, abstergat. Ita P. Gobat *n. 848.* 4. Preces, quæ in Purificatione Calicis, & digitorum ablutione dici alias solent, etiam in hoc casu, licet non fiat Purificatio, dicendas esse, Gavantus *l. c.* & alij tradunt. Quod si verò aliquis Ita-

lorum praxin secutus, Calicem neque elutum, neque extersum, sequenti statim sacro cum necessaria materia ad consecrandum adhibeat, licitè id faciet. P. Gobat *l. c. n. 850.*

V. In privatis Missis non flectit Celebrans utroque genu ad verba *Incaratus est*, ut suprà dictum. *p. 2. tit. 17. n. 7.*

TITULUS VIII. DE MISSA PURIFICATIONIS B. VIRGINIS.

I. **S**I hoc Festum venerit in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, vel Quinquagesimæ, factâ aspersione Aquæ benedictæ prius, quàm Celebrans ascendat ad Altare, sit tantùm benedictio, & distributio candelarum, & Processio: & Missa dicitur de Dominica. *Rubr.* & tum candelæ in Missa non tenentur accensæ juxta morem Romanum. Gerlac. *p. 6. tit. 3. num. 20.* Corsett. *p. 2. c. 13. n. 11.* Gavant. *p. 4. tit. 14. num. 10.*

II. Si in prædictis Dominicis hoc Festum venerit, & Ecclesia sit in honorem B. Virginis dicata, olim Clemens VI. decreverat, ut tunc Missa de Festo fieret; sed nunc, teste Corsetto *p. 2. c. 12. n. 3.* Innocentius X. in novo Cæremoniali Episcoporum decrevit, & etiam Rubricis Missalis novi inferri voluit, ut in tali casu nunquam diceretur Missa, nisi Ecclesia sit B. Virgini sub titulo Purificationis dicata, tunc enim eidem ut Festo primæ Classis cedere debent hæ Dominicæ; de quibus proinde tunc tantùm Commemoratio facienda, & ultimum Evangelium legendum est. An verò in tali casu, si scilicet Festum Purificationis transferatur, & in Dominica Septuagesimæ, vel Sexagesimæ Missa de Dominica dicatur, secundo & tertio loco eæ Orationes, quæ in his Missis assignantur, videlicet *A cunctis*, & ad libitum; an verò, quæ Dominicis ante Purificationem conveniunt, nempe *DEVS, qui Salutis*, & pro Ecclesia vel Papa dicendæ sint, dubitârunt nonnulli; ad quod dubium cum Gavanto *p. 4. tit. 4. n. 13.* responderetur, adhuc posteriores dicendas, eò quòd adhuc B. Virginis partus celebretur, donec Purificationis Festum fuerit celebratum.

TITU-

TITULUS IX.

DE SEPTUAGESIMA, ALIISQUE
SEQUENTIBUS DOMINICIS.

I. **U**nde desumpta sit harum Dominicarum denominatio, non conveniunt Authores. Gavantus p. 4. tit. 5. n. 12. ait, sibi omnium maximè placere opinionem Ruperti Abbatis l. 4. dicentis, has Dominicas sic appellatas esse à numero Hebdomadaram usque ad Dominicam Quartam Quadragesimæ, quæ *Lætare* vocatur, intercedentium, atque adeò Septuagesimam vocari, quia septem hebdomadæ usque ad Dominicam Lætare, quæ est Paradisi, ad quem per septem hebdomadas pervenitur, propria quædam imago, intercedunt; sicque discurrendo de reliquis Dominicis. Sed mihi probabilius videtur cum alijs ab eodem Gavanto n. 8. citatis, eas à numero dierum jejunio solemnium deputatorum appellatos, & sic Quadragesimam vocatam à quadraginta diebus jejunii, quos includit. Quinquagesimam à quinquaginta diebus, quos olim jejunium hoc solemnè incluserat, eò quòd Feria V. Cœnæ Domini, & Sabbato sancto non jejunabatur. Sexagesimam verò à sexaginta diebus, eò quòd ex decreto Melchiadis Papæ non solum dies Dominicæ ob Resurrectionem Domini, sed etiam Feriæ quintæ ob Cœnam Domini & Ascensionem Domini fuerint à jejunio excepti. Quia verò postea ex decreto Concilij Constantinopolitani VI. etiam Sabbatini dies fuerant à jejunio exempti, ideo tunc Septuagesima vocabatur jejunium solemnè, quæ tamen postea ob perfectam Christi imitationem ad quadraginta dies veri & proprii jejunii iterum restricta est; retento tamen nomine Sexagesimæ & Sexagesimæ, & luctus Cæremoniis, ut sint quasi præparatio ad sequentem jejunii Quadragesimam. Unde etiam Tractus, id est, carmen luctus omnibus his Dominicis assignatus est; qui tamen Tractus in Ferijs harum hebdomadarum non dicitur, eò quòd luctus solemnium tantum in concursu Populi fit faciendus, ut ait Gavantus n. 14.

II. Etsi pro Dominica Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima speciales Orationes secundo & tertio loco dicendæ assignentur; hoc tamen intelligendum est, si venerint post

Festum Purificationis; si enim aliqua ex his Dominicis ante illud Festum venerit, tum hoc ipso, quòd adhuc memoria partus B. Virginis celebratur, etiam Commemoratio de B. Virgine per Orationem *DEVS, qui salutis*, adhuc fieri, atque adeò etiam tertio loco Oratio pro Ecclesia vel Papa dici debet.

III. De Dominica Sexagesima notat Gavantus *num. 15.* quòd duæ Regulæ generales in aliis Rubricis præscriptæ non observentur. Prima est, quòd, quoties fit Oratio prima de S. Petro, etiam secunda Oratio de S. Paulo dici debeat, uti ex eorum Festis per annum patet; quæ tamen Regula in hac Dominica non observatur, cum in prima Oratione fiat Collecta de S. Paulo absque eo, quòd etiam Collecta de S. Petro fiat. Secunda Regula est, quòd in eadem Missa non debeat fieri bis Commemoratio de eodem; quæ tamen Regula pariter non observatur in hac Dominica, cum de S. Paulo dicatur Collecta prima, & tamen de eodem etiam in Oratione *A cunctis* iterum fiat Commemoratio. Verùm ad hanc oppositionem respondet Gavantus *n. 15. cit.* Collectam primam, solummodo dici ratione Stationis, & quidem occulto tantum nomine; Regulam autem illam: *de eodem non fit bis mentio in eodem Officio*: de Festis, Commemorationibus, & Votivis Missis intelligendam esse; unde licet in Feria quinta post Dominicam tertiam Quadragesimæ pariter fiat mentio de SS. Cosma & Damiano, non tamen in propria eorum Ecclesia omittitur consueta Commemoratio in Oratione *A cunctis*, quia mentio illa tantum fit ratione Stationis, quæ non est Festum, nec Commemoratio, nec Votivum.

TITULUS X.

DE FERIA QUARTA CINERVM.

Ritus Communis.

I. **V**Ocatur hæc Feria Cinerum à Cineribus, qui ab Ecclesia benedici, & capitibus Fidelium imponi solent, tum ut meminerint se pulverem esse, & in pulverem reversuros; tum ut pœnitentiam cum Ninivitis à Cinerum insperione incipiant. Unde Gavantus *p. 4. tit. 6. num. 1.* notat, hanc Feriam initium quidem Pœnitentiæ, non tamen caput
Qua-

Quadragesimæ esse, ob quam causam etiam Vesperæ manè adhuc non cantantur.

II. Cineres, qui benedicendi sunt, ex ramis olivarum, vel alijs arboribus eo anno benedictis colligi debent, debentque esse aridi, & non in modum luti, uti S. Congregatio 23. Maij 1623. decrevit, teste Gavanto.

III. Vas, in quo Cineres asservantur, debet esse vel argenteum, vel ex aliqua honesta materia confectum, uti Cærimoniale Episcoporum l. 2. c. 8. monet, debetque in cornu Epistolæ inter Missale & cornu collocari.

IV. Preces ad benedictionem pertinentes junctis manibus dici debent, uti Gavantus & alij Rubricistæ monent.

V. Si Sacerdos alium commodè Sacerdotem habere non potest, à quo Cineres ei imponantur, ipse post absolutam benedictionem in supremo gradu genuflectit, sibi que ipsi Cineres imponit, nihil dicens, quasi Cineres à DEO accipiens, cui omne genuflectitur. Rubric. hîc n. 4.

VI. Aliis verò dum distribuit Cineres, ipse quidem aperto capite id facit juxta decretum S. Congregationis 18. Jul. 1626. ij verò, qui eas accipiunt, genibus flexis id facere debent, etiamsi sint magni Ordinis sæculares, aut Prælati quidem & Canonici, sed non suo habitu induti. Feminis etiam super capillos, & non super velum imponi deberent, si fieri commodè posset, uti Gavantus monet (qui etiam addit, in modum Crucis eos imponi debere) ne super velo benedictus Cinis perdatur.

VII. Post completam distributionem Celebrans manus in angulo Altaris in cornu Epistolæ micâ panis & aquâ extergit, & postea Orationem *Concede* recitat. Michaël Bauldrius in plano eum lavare manus debere ait, sed hoc vix ab ullo observatur, uti & plerumque solâ aquâ absque pane manus lavantur.

Ritus Solemnis.

I. Horâ competente paratis omnibus, quæ ad benedictionem requiruntur, & accensis sex Cereis super Altari, Celebrans cum Stola & Pluviali, & Ministri cum Planetis plicatis violaceis, aut certè in Alba tantùm Stola sine Manipulo pro-

lo procedunt ad Altare, à dextris & sinistris Pluviale attolentes.

II. Cùm ad Altare pervenerint, Celebrans deposito bireto, factâque reverentiâ, simul cum Ministris ad illud ascendit, eoque osculato, accedit ad librum, ibique stans inter utrumque Ministrum (quod, teste Arnaudo *p. 4. tit. 6. n. 3.* servari debet, quotiescunque est Pluviali indutus) incipit Antiphonam *Exaudi* legere, quam interea Chorus cantat, eaque finita manibus junctis Orationes in Tono Feriali cantat.

III. Quando Cineres benedicit, sinistram super Altare ponit; Diaconus verò à dextris consistens simbriam anteriorem Pluvialis elevat.

IV. Finitis Orationibus imponit incensum in thuribulum, Diacono naviculam ministrante; postea ter Cineres aquâ benedictâ aspergit, in medio scilicet, à dextris ipsorum Cinerum, & à sinistris, interea Antiphonam *Asperges me* recitans; similique modo ter eosdem incensat, nihil tamen dicens, Diacono interea simbriam anteriorem Pluvialis attollente.

V. Completa incensatione Celebrans retrahit se ad medium Altaris, & ibi se vertens, & stans medius inter Diaconum à dextris tenentem vas Cinerum, & Subdiaconum à sinistris expectat, donec dignior ex Clero adveniat, & factâ in gradu infimo reverentiâ Altari & Celebranti, ascendat ad gradum secundum, ipsi Celebranti super caput inclinatum Cineres imponat, dicens: *Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem reverteris.* Tum ipse digniori, & alijs per ordinem eodem modo Cineres imponit, cum hoc tamen discrimine, ut Ministris paratis, Clero, Magistratibus, & Nobilioribus in gradu proximiori suppedaneo Altaris; Populo verò extra Cancellos distribuantur. Diaconus autem, qui à dextris vas Cinerum portans comitatur Celebrantem, quando vult ipse Cineres accipere, vas Cinerum interea Subdiacono porrigit, & mox iterum recipit. Ita Bauldrius hîc *n. 11.* Quòd si verò nullus dignior Celebrante adesset, non Diaconus, sed ipsemet Celebrans sibi Cineres imponere debet.

VI. Distributis Cineribus, Celebrans juxta Cæremonialem Episcoporum *l. 2. c. 19.* deponere deberet Pluviale, & sic in angulo Altaris manus lavare; & tum primum ad cornu Epi-

nu Epistolæ ascendere, atque Orationem *Concede* cantare. Verùm Bauldrius *n. 13.* rationabilius putat, ut retineat Pluviale, donec Orationem absolverit, quod ferè etiam in praxi observatur.

VII. Si Populus valde frequens adsit, qui Cineres accepturus est, poterunt designari alij Sacerdotes, qui Stolis violaceis induti in aliis Sacellis, Ministro vas Cinerum à dextris tenente, pro locorum qualitate distribuunt. Ita Corsetus *tr. 1. p. 2. c. 3. n. 13.* ex Andrea Piscara refert.

TITULUS XI.

DE DOMINICA PASSIONIS.

I. **A**ppellatur hæc Dominica Passionis, eò quòd Passio Christi clariùs representari, tristitiâque major demonstrari incipiat. Ante primas Vesperas Dominicæ Passionis velantur Cruces & Imagines velis violaceis, in quibus nulla alia imago reperiatur, manéntque sic velatæ usque ad finem Litaniarum in Sabbato sancto.

II. Non dicitur toto tempore Passionis in Missis de Tempore, id est, Dominicæ & Feriæ, Psalmus *Judica*, nec *Gloria Patri* ad Introitum & Psalmum *Lavabo*, quod fit ad majorem mæstitiam Ecclesiæ indicandam. Gavantus *p. 4. tit. 7. n. 2. & 3.*

III. In iisdem Missis de Tempore dicuntur duæ tantùm Orationes usque ad Feriam quintam Cœnæ Domini. In Festis tamen Semiduplicibus hoc tempore occurrentibus dicuntur tres Orationes, scilicet prima de Festo, secunda de Feria, tertia *Ecclesiæ*, vel pro Papa. In Simplicibus verò Festis etiam duæ tantùm dicuntur, prima videlicet de Feria, altera de Simplici occurrente.

TITULUS XII.

DE DOMINICA PALMARUM.

Ritus Communis.

I. **A**ccepit hæc Dominica nomenclationem suam à Palmis, quæ in ea benedici & distribui solent. Vocatur

etiam Hebdomada major ob sanctissimum Dominicæ Passio-
nis Sacramentum, ut ait Gavantus p. 4. tit. 7. n. 6.

I I. Cùm dicitur in Missis privatis in Epistola *omne genu flectatur*, videtur sufficere, contra Corsett. p. 2. c. 5. n. 20. ut unum genu flectatur: quin & Rubrica plus non requirit, & videtur hîc quoque ratio valere supra tit. 17. n. 7. ex Gavanto allata, ut scilicet Celebrans sit expeditior ad surgendum.

III. In Missis privatis non extinguuntur lumina in Altari ad legendam Passionem; & si sequantur benedictionem Palmarum *immediatè*, non legitur in illis pro ultimo Evangelium Palmarum, sed S. Joannis, uti vult Arnaud. tr. 1. p. 4. tit. 7. n. 12. Gavant. & alij: quod tamen ultimum vix ullibi observatur in nostris partibus. NB.

IV. Passio inchoatur absolutè. Non dicitur *Munda cor meum*: nec *Iube Domine benedicere*: nec *Dominus vobiscum*. Celebrans non signat librum, nec seipsum. Et cùm perventum fuerit ad mortem Christi, fit genuflexio utroque genu, etiam sequentibus diebus, & secundùm praxin quidem communem in medio Altaris, tametsi Gerlac. p. 2. tit. 6. num. 39. & Bauldrius p. 4. c. 7. n. 24. versùs librum faciendam putet: fitque pausa spatio unius *Pater noster*. Gavant. p. 4. tit. 9. n. 7. & alij: quâ finitâ, surgens Celebrans, & factâ Cruci debitâ reverentiâ rediens ad librum, prosequitur residuum.

V. Antequam Celebrans legat eam partem, quæ dicitur loco Evangelij, redit ad medium Altaris, & inclinatus more consueto dicit *Munda cor meum*, & *Iube Domine benedicere*: quibus dictis, redux ad librum in cornu Evangelij, non signans librum, nec seipsum, reliqua absolvit, & in fine osculatur librum, dicitque *Per Evangelica dicta*.

Ritus solemnus.

I. Cùm Subdiaconus cantat in Epistola, ea verba *Vt in nomine IESV omne genu &c.* ipse, & omnes alij, etiam Celebrans genu flectunt, usque ad verbum *inferorum* inclusivè.

II. Passio cantari potest à tribus Diaconis, vel in eodem, vel ad majorem commoditatem, in tribus, sed nudis pulpitis, ad coru Evangelij: procedunt è Sacristia parati hoc ordine. Præit Cæremoniarius; hunc sequitur, qui Evangelistæ personam gerit, portans sibi librum; tum ille, qui turbarum;
& de-

& denique, qui Christi personam sustinet: factis autem debitis reverentijs Altari, accedunt versùs cornu Evangelij ad cantandum, medium locum relinquentes agenti personam Christi, dextram Evangelistæ. Gerlac. *l. c. n. 30.* Non autem probatur distributio Passionis inter Celebrantem, & vel Diaconum, vel Subdiaconum solum, ut horum alteruter personam Turbarum &c. & Celebrans Christi repræsentet: sed potius, si desint apti Ministri, qui cantent, solus Diaconus cantare debet totam Passionem, & partem finalem ejusdem, addito tum ministerio Subdiaconi & Acolythorum, ut fit ad Evangelium. Gavant. *p. 4. tit. 7. n. 15.* & Arnaud. *l. c. num. 9.* Non displicet tamen communis praxis multarum Ecclesiarum, in quibus inter Celebrantem, Diaconum, Subdiaconum, & Chorum tota Passio cantanda distribuitur.

III. Cùm inchoatur Passio, Celebrans in cornu Epistolæ, Ministris ad latus ejus stantibus, ut in Introitu Missæ, eandem legit; &, cùm ad mortem Christi pervenerit, non genuflectit, nisi simul cum dictis Cantoribus: illi quidem versùs librum; Celebrans autem super suppedaneum in medio Altaris, cum Ministris. Gerlac. *l. c. n. 33.* At postquam integrè legerit, convertet se ad ipsos Cantores. Tam ipse verò, quam reliqui Ministri ramum suum in sinistra tenent, exceptis Cantoribus, & eorum Acolythis; idque observant etiam in ultimo S. Joannis Evangelio, uti expressè indicat Rubrica in fine hujus Missæ, & notat Corsetus *p. 2. c. 4. n. 23.* & Bauldrius *p. 4. c. 8. n. 9. & 12.*

IV. Non petitur ad Passionem benedictio, neque luminaria deferuntur, neque thus adhibetur. In fine duntaxat more solito tanquam ad Evangelium Missæ petitur benedictio, incensatur liber, qui & osculandus datur Celebranti post finitam postremam partem, cum incensatione ejusdem Celebrantis à Diacono facta.

TITULUS XIII.

DE MISSA COENÆ DOMINI.

I. **C**RUX, quæ in Altari est, velo tegatur albo, non autem Coenæ, quæ in alijs Altaribus sunt positæ; nec ea, quam Subdiaconus in Processione portat, hæ enim omnes violaceo regi debent. Bauld. *c. 4. n. 12.*

II. Velum, quo Sacerdos ad Venerabile portandum utitur, pariter album esse debet, uti & cortinæ, quibus locus pro Sacramento asservando deputatus ornatur; imò & alia omnia hîc splendere deberent, quia hic locus non est sepulchrum, sed Regia Christi viventis. Gavant. p. 4. tit. 8. litt. G. & n. 12. & Bauldrius p. 4. c. 12. n. 2. ubi etiam n. 3. addit, arcam obferatam pro Sacramento asservando parandam esse.

III. Preparari item debet super Credentia Calix cum duabus Hostijs magnis, parvo velo albo tectus, quo postea Calix reponendus in dicta arca cum SS. Sacramento tegatur; nisi fortè in Ciborio, quod ipsum jam operculo tectum sit, idem Sacramentum asservetur. Sed & aliud velum album oblongum protegendis humeris Celebrantis SS. Sacramentum portaturi parandum est.

IV. Missa solemnis, quantum fieri potest, à Superiore loci cantanda est, cui Ministri in Dalmaticis, ut in die solemni & festiva assistunt.

V. In principio Missæ non dicitur Psalmus *Judica*, nec *Gloria Patri* ad Psalmum *Lavabo*. Bauldr. n. 8.

VI. Cùm Celebrans cantat *Gloria in excelsis*, pulsantur campanæ, & tintinnabula, usque ad finem Hymni, & deinceps non pulsantur, usque dum idem Hymnus in Sabbato Sancto canatur, sed eorum loco instrumenta lignea usurpantur.

VII. In hac Missa duas magnas Hostias offert, & consecrat Celebrans, quarum unam sumit, alteram pro die sequenti reservat, in quo non conficitur Sacramentum; Poni autem debet hæc Hostia secunda juxta Bauldrium in parte dextra Corporalis, nec ostenditur adoranda cum alia Hostia.

VIII. Ante ablutionem digitorum Subdiaconus Calicem alterum de Credentia ad Altare sine velo longo, sed cum parvo duntaxat, patenâ & pallâ defert, nisi jam antè sit aliud vas pro servanda Hostia præparatum.

IX. Finita Communionem, quæ, ut aliàs fieri solet, Celebrans postquam digitorum ablutionem, ad quam non in planum, uti sub Offertorio, descendit, sumpsit, facta genuflexione ad cornu Epistolæ accedit, & Communionem dicit, ac reliquam Missam perficit.

X. Ad initium Evangelij S. Joannis non signat Altare, nisi illud ex libro vel Tabella recitet.

XI. Finitâ Missâ Celebrans cum Ministris ad medium Altaris redit, ibique factâ genuflexione per gradus laterales Epistolæ descendit in planum, ubi deponit Planetam & Manipulum, (quem etiam Ministri deponunt) & album Pluviale induit (nisi alicubi consuetudo sit, ut statim à medio Altaris ad medium plani Altari obversum descendat.) Postea per planum incedens cum Diacono & Subdiacono fimbrias Pluvialibus elevantibus accedit ad medium plani, & factâ genuflexione stans imponit incensum in uno vel duobus thuribulis sine benedictione; deinde genuflexus ter incensat Sacramentum flectens in superiori gradu, factâ antè & post profunda inclinatione, & accipiens è manu Diaconi Calicem, eundem sinistrâ circa nodum apprehendit, dextram verò super patenam ponit, quam, ubi Diaconus velo cooperuerit, medius inter Diaconum & Subdiaconum incedit.

XII. Cùm ad locum paratum, qui ex decreto S. Congregationis 6. Aug. 1591. factò deberet esse intra Ecclesiam, ventum fuerit, Diaconus genuflexus à Celebrante stante Calicem accipit, & primò super Altare ponit, deinde factâ genuflexione descendit, & rursus in incenso imponendo juvat. Peractâ, ut priùs, incensatione à Celebrante, Diaconus reponit Sacramentum in arca, factâ iterum genuflexione antè & post.

XIII. Subdiaconus, aut alius, qui Crucem præfert, & duo Ceroferarij tam, quando ab Altari discedit Processio, quàm, quando ad locum paratum venerit, nunquam cum alijs genuflectunt, sed semper in loco congruo subsistunt quasi immobiles.

XIV. Factâ à Celebrante ultimâ incensatione, & reposito Sacramento in arca, Celebrans dicit secretò, Orationem Dominicam, & factò signo Crucis incipit recitare Antiphonam Vesperarum, cum sequentibus Psalmis, prout in Brevariario notantur.

XV. Finitis Vesperis Celebrans Albâ, & Stolâ violaceâ ante pectus in modum Crucis pendente indutus cum Diacono pariter Stolâ violaceâ solâ vestito, Subdiacono solam Albam retinente, cum Acolythis superpellicio albo indutis
proce-

procedit ad Altarium denudationem, incipiens primùm ab Altari summo, ante quod omnes genuflectunt propter Crucem desuper positam, excepto Celebrante parato, qui tantùm profundè se inclinat, & antè, quàm incipiat denudationem, Antiphonam *Diriserunt*, quæ non duplicatur, inchoat, quam, dum Chorus aut alij Psalmum *DEVS DEVS meus, respice in me*, recitant, ipse interea denudat Altaria, eundemque Psalmum cum Ministris submissâ, sed intelligibili voce recitat, sed tam tardè, ut non sit opus eum repetere, sed cum denudatione finiatur.

XVI. Hoc triduo omnes transeuntes ante Crucem, quæ est in Altari majori, faciunt illi reverentiam cum genuflectione, excepto Celebrante parato, qui hoc die solam profundam reverentiam facit, sequenti tamen die pariter ex præscripto Rubricarum genuflectionem facturus.

TITULUS XV.

DE OFFICIO FERIE SEPTIÆ PARASCEVES.

I. **E**T si ea, quæ in hoc Officio observanda sunt, accuratè satis in Missali descripta sint; quia tamen ejusmodi Missalia non semper ad manum sunt, & aliqua adhuc ad praxin clariùs explicari possunt, ideo breviter hoc loco etiam inferere placuit Rubricas, quas Missale de hoc Officio præscribit, easque brevibus Notis illustrare.

II. Ut autem priùs intelligatur, quid nomine Parasceves significetur, sciendum est, hoc nomen idem ac præparationem significare; unde quia eâ die, quo Dominus noster JESUS Christus pro Salute humani generis Cruci affixus fuit, Judæi sibi necessaria præparabant, ut Paschatis diem tantò solemniùs & jucundiùs celebrare possent, Feria ista dies Parasceves appellari meruit. De qua sequentes Rubricæ à Missali præscribuntur.

III. Finitâ Nonâ *a.* Sacerdos & Ministri induti Paramentis nigri coloris, sine luminaribus & incenso procedunt. *b.* ad Altare. *c.* & ante illud prostrati. *d.* aliquamdiu orant. *e.* Interim Acolythi
unam

tinam tantum Tobaleam extendunt super Altare. *f.* Sacerdos cum Ministris, factâ Oratione, ascendit ad Altare, & osculatur illud in medio: *g.* deinde Lector accedit ad legendam Prophetiam in loco, ubi legitur Epistola, & incipit eam sine titulo. *h.* quam etiam Sacerdos legit submissâ voce apud Altare in cornu Epistolæ.

A. Inchoatur hoc Officium finitâ Nonâ, quia horâ nonâ Christus expiravit, cujus sepultura hoc die ab Ecclesia per Officium institutum præcipuè celebratur; unde non offertur Sacrificium incruentum, eò quòd ipse Christus hodie velut Sacrificium cruentum se obtulerit.

B. Procedit autem Sacerdos cum Ministris, sicut ad Missam, id est, unus post alium, præcedentibus Acolythis sine Candelabris; Ministri verò, id est, Diaconus & Subdiaconus Stolâ Humerali & Albâ, non autem Dalmaticis induti esse debent.

C. Quod convenit esse nudum cum Cruce nigro velo sic coopertâ, ut velum faciliè detrahi possit, ubi fuerit necesse pro Adoratione (nisi pro hac distincta quæpiam Crux, eâque major adhibeatur, uti multis in locis fieri solet) & sex Candelabris obscuri coloris, & candelis ex cera communi factis, & non accensis instructum; sed & ipsi gradus nudi esse debent, bene tamen mundi pro Sacerdotis prostratione. Credentia simplici linteo cooperta esse debet, in eâque tantum necessaria ad Officium, nempe Bursa cum Corporali & Purificatorio, ampullis vini & aquæ, vase ad ablutionem digitorum, Missalibus duobus, & cussino, mappâ longâ pro Altari, velo longo albo pro Celebrantis humeris ad Sacramentum reportandum.

D. Quod ut commodiùs peragat, cussini coriacei vel simplices eorum capitibus substerni possunt, non tamen ij, qui ad usum Missalis sunt. Gavant. hîc *lit. C.*

E. Ubi licet, quid orare debeant, non præscribatur, convenit tamen, Christum in Monte Oliveti prostratum imitari, & ter cum aliqua mora dicere: *Pater, si possibile est, transeat Calix iste à me, verumtamen non mea. sed tua voluntas fiat.*

F. Quia repræsentat simplicem Syndonem, quâ Christi

corpus

corpus pro sepultura involvebatur. Super hac Syndone Mis-
sile apertum cum cussino collocatur.

G. Post osculum Altaris Sacerdos profundam Crucis re-
verentiam facit, & ad cornu Epistolæ accedit.

H. Dum Celebrans incipit legere Prophetiam, Lector
aliquis Cottâ vel Albâ indutus librum deferens ante pectus,
cum Cæremoniaro vel Substituto à sinistris illius, factâ Cru-
ci Altaris genuflexione, accedit ad locum, in quo Epistola
cantari solet, ibique Prophetiam sine titulo (quia, ut Gavantus hîc *lit. F.* ait, Titulus est caput Lectionis, atque adeò ho-
die, quando Christo occiso, sine capite sumus, illum non le-
gi decet) cantat, in fine duntaxat vocem protrahendo. Eâ
finitâ revertitur ad medium Altaris, genuflectit, & librum
Cæremoniaro reddit. Ipse verò Celebrans, ubi eam priva-
tim legendo absolverit, sedere potest cum Ministris in sca-
mno nudo, tecto capite, usque ad finem Tractûs.

IV. Finito Tractu Sacerdos in cornu Epistolæ
dicit *Oremus. i.* Diaconus *Flectamus genua. k.* &
Subdiaconus *Levate. l.*

I. *Oremus* hîc dicitur sine præmissio *Dominus vobiscum*,
quia moriente summo Sacerdote, cessant officia Sacerdotis,
ait Gavantus hîc n. 3.

K. Quod dum canit, genuflectunt omnes, excepto Cele-
brante, sed ipse Diaconus ante omnes genuflectit.

L. Ad quæ verba pariter ipse ante alios surgit.

V. Subdiaconus in tono Epistolæ similiter sine
titulo cantat sequentem Lectionem. *m.*

M. Prius tamen deponit Planetam plicatam, si eâ utatur;
deinde accipiens librum à Cæremoniaro, cum ipso accedit
ad medium Altaris, portans librum ante pectus, factâque
genuflexione, ad locum Epistolæ vadit, & Lectionem ad
modum Epistolæ, sed sine titulo cantat; quâ finitâ redit ad
medium Altaris, repetit genuflexionem, & sine osculo ma-
nu Celebrantis impenso, deponit librum, & Planetam resu-
mit, & ad Celebrantem redit, eique à dextris Diaconi assistit.

VI. Finito Tractu dicitur Passio. *n.* super nu-
dum pulpitum: quam Celebrans submissâ voce le-
git in cornu Epistolæ.

N. Quæ

N. Quæ iterum, si fieri potest, à tribus distinctis Ministris, habentibus tamen Manipulos & Stolas nigri coloris, eodem ferè modo, quo in Dominica, cantari solet.

VII. Quod sequitur, legitur in tono Evangelij, & dicitur *Munda cor meum*, sed non petitur benedictio, & non deferuntur luminaria, neque incensum, & Celebrans in fine non osculatur librum. o.

O. Nempe sicut in alijs Missis Defunctorum, cum verè hoc die celebrentur Exequiæ Christo defuncto, ut ait Gavantus n. 8. Diaconus verò, qui cantat hoc Evangelium, licet omnia alia de more, sicut in Missis Defunctorum faciat, non tamen seipsum aut librum signat juxta Gavant. l. c. Nec Planetam plicatam, quam ad Evangelium cantandum deposuerat, iterum assumit in toto reliquo Officio.

VIII. Deinde Sacerdos stans in cornu Epistolæ incipit absolutè. p.

p. Junctis manibus canendo tam primam hanc, quam reliquas monitiones, ut vocant Gavantus, Bauldrius, & alij Rubricistæ; ipsas tamen Orationes extensis manibus in tono Feriali cantat.

IX. Completis Orationibus, Sacerdos depositâ Casulâ accedit ad cornu Epistolæ, q. & ibi in posteriori parte anguli Altaris accipit à Diacono. r. Crucem jam in Altari præparatam, s. quam versa facie ad Populum, à summitate parùm discooperit. t. incipiens solus Antiphonam *Ecce lignum Crucis*. Ac deinceps in reliquis juvatur in cantu à Ministris usque ad *Venite, adoremus*. Choro autem cantante *Venite, adoremus*. omnes se prosternunt. n. excepto Celebrante. Deinde procedit ad anteriorem partem anguli ejusdem cornu Epistolæ. x. & discooperiens brachium dextrum Crucis, elevansq; eam paulisper, altiùs, quàm primò, incipit *Ecce lignum Crucis*, alijs cantantibus & adorantibus, ut suprâ. Deinde Sacerdos procedit ad medium Altaris. y. &

discooperiens Crucem totaliter, ac elevans eam. *z.* tertio alius incipit *Ecce lignum Crucis*, aliis cantantibus & adorantibus, ut supra.

Q. Ibi que cum Subdiacono Planetam deponit.

R. Qui interea, dum Celebrans Planetam deponit, ad medium Altaris, vel loci, in quo Crux adoranda est reclinata, accedit, ibique à Cæremoniaro vel Sacristano Crucem de Altari, vel alio loco assumit, factâ tamen prius eidem reverentiâ, eamque Celebranti sine manus osculo porrigit, Acolythis interea in loco adorationi deputato tapetem seu pannum violaceum, cui pulvinum & velum seu mappam albam superimponunt, extendentibus, nisi jam antè Officium id sit factum. Bauldrius *p. 4. c. 17.*

S. Aut alio loco commodo, sicuti alicubi mos est.

T. Ita ut facies Crucifixi appareat.

V. Utrumque genu flectentes, & caput etiam non modicè demittentes, ut Bauldrius *l. c. n. 4.* insinuat.

X. Si quidem juxta medium Altaris Crux adorationi sit exponenda; alioqui enim, si remotius esset ponenda, ut fit in multis locis, in quibus ad ultimum gradum Chori Crux adoranda collocatur, etiam spatia Processionis hujus forent proportionaliter determinanda.

Y. Vel locum alium adorationi præparatum.

Z. Ita ut non vox duntaxat, sed ipsa etiam Crux semper alius elevetur.

X. Postea Sacerdos solus portat Crucem ad locum ante Altare præparatum, & genuflexus. *a.* ibidem eam locat: mox depositis calceamentis *b.* accedit ad adorandam *c.* Crucem, ter genua flectens *d.* antequam eam deosculetur. Hoc facto revertitur, & accipit calceamenta & Casulam. Postmodum Ministri Altaris, deinde alij Clerici & Laici, bini & bini, ter genibus flexis, ut dictum est, Crucem adorant. *e.* Interim dum fit adoratio Crucis, cantantur impropria, & alia, quæ sequuntur, vel omnia, vel pars eorum, prout adorantium multitudo vel pauci-

paucitas requirit, hoc modo. Duo Cantores in medio cantant &c.

A. Duplici scilicet genu ob majorem reverentiam & humilitatem.

B. Ad latus Epistolæ, aut alium locum commodum, ac non nimis à Cruce adoranda remotum.

C. In qua adoratione Gavantus p. 4. tit. 9. lit. O. monet, conformitatem, quantum fieri potest, servandam, tum in osculo membrorum (quæ convenienter fierent, si primum dextræ, secundum sinistræ manui, tertium pedibus, quartum lateri figeretur) tum in pausa, seu interstitio genuflexionum, pro quo expediret, inter quamvis genuflexionem Versum *Adoramus te, Christe, & benedicimus tibi, quia per S. Crucem tuam redemisti mundum*: cum adjecto *Pater & Ave* dici. Ordo verò adorationis requirit, ut quilibet Laicus, etiam Princeps, post Clerum adoret; Prælati verò, si qui adsunt, post Celebrantem. Gav. l. c.

D. Semel scilicet remotiùs à Cruce, altera vice propinquiùs, & tertiâ vice propè ipsam Crucem, ut finita Oratione mox oscula peragere possit. Aliqui absolutis osculis adhuc manent flectentes, & orant; sed hoc non est necessarium, imò prolongat adorationem; quare rectiùs post oscula statim surgit Celebrans, & genuflectens ad locum suum, ubi calceamenta seu crepidas reliquit, revertitur.

E. Quando postea Ministri & Laici, qui semper bini & bini adorationem peragere deberent, ad oscula accedunt, primus, qui est ad dextram Crucifixi, ubi oscula finivit, genuflexus expectare debet, donec & Socius sua oscula absolverit, & tum simul surgunt, genuflectunt, & abeunt.

XI. Circa finem adorationis Crucis accenduntur Candelæ super Altare. f. & Diaconus accipiens bursam Corporalium, extendit more solito, & juxta illud ponit Purificatorium. g. & finita adoratione Crucem reverenter accipit, & reportat ad Altare. h. Postea ordinatur Processio ad locum, ubi pridie Sacramentum repositum fuerat. Præcedit Subdiaconus. i. cum Cruce inter duos Acolythos deferen-

tes Candelabra cum Cereis accensis, & Clerus per Ordinem, ultimus Sacerdos cum Ministris. *k.* Cùm perventum fuerit ad locum Sacramenti, accenduntur intortitia, quæ non extinguuntur, nisi post summptionem Sacramenti; & Sacerdos genuflectit ante Sacramentum, orat aliquantulum; Diaconus interim aperit Capsulam, in qua reconditum est Corpus Domini: postea Sacerdos surgens absque benedictione imponit incensum in duobus thuribulis. *l.* Diacono naviculam ministrante, & genuflexus incensat Sacramentum, *m.* tum Diaconus extrahens Calicem cum Sacramento de Capsula dat ad manus Sacerdotis, & tegit extremitatibus veli, *n.* quod humeros ejus circumdat. *o.* & procedunt ordine, quo venerunt: defertur Baldachinum. *p.* super Sacramentum, & duo Acolythy cum thuribulis continuè Sacramentum incensant. *q.* Interim cantatur Hymnus *Vexilla Regis prodeunt.* Cùm venerit Sacerdos ad Altare, posito super illud Calice, *r.* genuflexus rursus incensat, & accedens deponit Hostiam ex Calice super Patenam, quam Diaconus tenet, & accipiens Patenam de manu Diaconi, Hostiam Sacram ponit super Corporale nihil dicens. Si retigerit Sacramentum, digitos abluit in aliquo vase. Interim Diaconus imponit vinum in Calicem, & Subdiaconus aquam, quam Sacerdos non benedicit, nec dicit super eam Orationem consuetam, sed accipiens Calicem à Diacono ponit super Altare nihil dicens. *s.* & Diaconus cooperit illum Pallâ. Deinde imponit incensum in Thuribulum absque benedictione. *t.* & incensat Oblata & Altare more solito. *u.* genuflectens antè & post, &, quodcumque transit ante

ante Sacramentum. Cùm incensat Oblata, dicit:
Incensum illud &c. & ipse non incensatur.

F. Uti & illæ, quæ in Credentia pro Acolythis sunt locata.

G. Et tunc etiam à Cæremoniaro Missale ad cornu Epistolæ transfertur.

H. Nisi specialis aliqua Crux pro adoratione sit exposita; tunc enim illam relinquit jacere, si non impediat ab Officio.

I. Non ille, qui Diaconi Socius est, sed alius Dalmaticâ albâ vestitus, absque tamen Manipulo.

K. Antecedentibus intellige, non subsequentibus.

L. Si commodè haberi possint; alioqui unum sufficiet.

M. Antè & post profundè se inclinans.

N. Quod velum album esse debet, teste Gavanto n. 13.
litt. X.

O. Circumdatur autem Celebranti ab ipso Cæremoniaro, vel Substituto illius.

P. Quod vulgari vocabulo cælum appellatur.

Q. Aut simul, aut unus post alterum.

R. Hoc est, ministerio Diaconi, qui genuflexus illum à Celebrante accipit, & in Altari collocat; postea ad eundem descendit, & Naviculam pro incenso ministrat.

S. Neque signum Crucis cum eo faciens, ut aliàs fieri solet.

T. Etsi enim alioqui generalis sit Regula præcipiens incensum benedici, quoties Altare simul cum Sacramento incensatur, hîc tamen specialis Rubrica generali derogat.

V. Intellige, quoad numerum ductuum, non quoad benedictionem incensationis; nam illa priùs jam excepta erat.

XII. Postea aliquantulum extra Altare in cornu Epistolæ. x. lavat manus nihil dicens: deinde in medio Altaris inclinatus, junctis ꝛ. manibus dicit *In spiritu humilitatis.*

X. Facie ad Populum versa, uti aliàs solet, quando Venerabili Sacramento exposito celebrat.

Z. Et super Altare positus, sicut in aliis Missis facere consuevit.

XIII. Deinde Versus ad Populum in cornu Evangelij dicit more solito: *a* Orate Fratres.

A. Nempe quoad vocum pronunciationem, non quoad Circuli perfectionem.

XIV. Et per eandem viam revertitur, non perficiens circulum, *b* & consequenter omissis alijs dicit *Oremus*.

B. Ne tergum obvertat Sacramento.

XV. Sacerdos sub silentio dicto *Amen* eâdem voce, quâ dixit *Pater noster* *c.* absolutè sine *Oremus* in tono Ferialis Missæ dicit *Liberanos*. *d.*

C. Intellige, quoad altitudinem seu claritatem, non autem quoad inflexionem vocis.

D. Non tamen se signo Crucis signat ad verba *Da propius pacem*.

XVI. Tunc Celebrans factâ reverentiâ usque ad terram, supponit Patenam Sacramento, quod in dextera accipiens *e.* elevat, ut videri possit à Populo, *f.* & statim supra Calicem *g.* dividit in tres partes, quarum ultimam mittit in Calicem more solito, nihil dicens. *Pax Domini* non dicitur. *h* nec *Agnus DEI*, neque pacis osculum datur. Postmodum prætermisiss duabus primis Orationibus dicit tantùm sequentem *i.* *Perceptio*.

E. Solâ dextrâ manu elevat Hostiam, ne hoc die consecrata videatur.

F. Quod dum facit, sinistram, quæ Patenam tenet, interea in Altari ponet. In ipsa autem elevatione nec Planeta atollitur, nec incensatur Hostia.

G. Prius à Diacono discoopertum, ut aliàs facere solet.

H. Ideoque nec signum Crucis fit cum particula immissa.

I. Junctis manibus, & super Altare positis.

XVII. Deinde omissis omnibus, quæ dici solent ante sumptionem Sanguinis, immediatè particulam Hostiæ cum vino reverenter sumit de Calice

k. &

k. & more solito, factâ ablutione digitorum, & sumptâ Purificatione, in medio Altari inclinatus, junctis manibus dicit *Quod ore sumpsimus &c.*

K. Quem Diaconus ante sumptionem iterum discooperit.

XVIII. Non dicitur *Corpus tuum, Domine*; nec Postcommunio, nec *Placeat tibi*, nec datur benedictio, sed factâ reverentiâ Altari, Sacerdos cum Ministris discedit, l. & dicuntur *Vesperæ sine cantu*, & denudatur Altare.

L. Nisi fortè Venerabile Sacramentum in sepulchrum deferendum sit; tunc enim Hostiam tertiam, quæ Feriâ quintâ ad hunc finem consecrata est, imponit Hierothecæ, ac descendens ad planum, imposito incenso incensat more solito Sacramentum, illudque post incensationem genuflexus à Diacono accipit, atque ad sepulchrum portat, ubi illud Diaconi genuflexi manibus committit in sepulchro collocandum, quo factò iterum illud incensat, *Vesperasque* cum Ministris, & aliis de Clero præsentibus recitat.

XIX. Ex hujus tamen consuetudinis Venerabile Sacramentum in Sepulturam deportandi occasione, quærunt nonnulli, quid faciendum sit, si Parochus, aut alius pro die Parasceves Hostiam majorem consecrare neglexerit? R. P. Gobat n. 217. Hostiam minorem seu particulam, ut vocant, accipiendam esse. Quòd si nec talis particula minor suppetat, quærendum Sacerdotem, qui privatim de Cruce aut Passione Missam dicat; in defectu verò hujus posse ipsum Parochum privatim legere, non tamen sumere debere purificationem vel ablutionem, & postea Officium illius diei consueto more peragere.

TITULUS XVI.

DE SABBATO SANCTO.

I. Vocatur Sabbatum hoc Sanctum duplici titulo juxta Gavantum p. 4. tit. 10. n. 1. 1. Quia Sanctus Sanctorum quievit in sepulchro. 2. Quia nova Ecclesia Sacro Baptismi fonte sanctificatur. Porro de Officio hujus Sabbati sequentes præscribuntur Rubricæ in Missali.

L 4

II. Ho-

II. Horâ competenti cooperiuntur Altaria *m.* & dicuntur Horæ candelis Altaris extinctis usque ad principium Missæ. Interim excutitur ignis de lapide foris Ecclesiam, & ex eo accenduntur carbones. Dictâ Nonâ Sacerdos indutus Amictu, Albâ, Cingulo, Stolâ, & Pluviali violaceo, vel sine Casula, astantibus sibi Ministris cum Cruce *n.* aquâ benedictâ & incenso, ante portam Ecclesiæ, si commodè potest, vel in ipso aditu Ecclesiæ, benedicit novum ignem dicens, *o.*

M. Gavantus hîc *p. 4. tit. 10. lit. A.* putat, duplici pallio Altare esse vestiendum, scilicet violaceo super album, ita ut removeri citò queat violaceum circa finem Litaniarum.

N. Ministri debent esse violaceis induti Paramentis, scilicet Planeta plicata, sed sine Manipulo. Accedunt autem ad portam Ecclesiæ hoc ordine. Præcedunt tres Acolythi, unus solus cum vase aquæ benedictæ, reliqui duo simul, quorum unus Thuribulum & Naviculam sine carbonibus, alter quinque grana incensi portat. Sequitur Subdiaconus Crucem portans, & post hunc Clerus per ordinem, & tandem Celebrans à sinistris Diaconum habens, omnes recto capite, exceptis Subdiacono, Cæremoniario, & Acolythis Crucem præcedentibus. Bauld. *p. 4. c. 20. n. 18.*

O. Manibus junctis, ut aliàs similes benedictiones peragere solet. Diaconus tamen fimbriam Pluvialis attollit, quando ignem benedicit.

III. Deinde benedicit quinque grana *p.* incensi ponenda in Cereo absolutè dicens hanc Orationem. *q.*

P. Quæ juxta Rupertum apud Gavantum significant aromata à Mulieribus empta, ut ungerent JESUM.

Q. Quam dicit sine *Oremus* quasi conjungens novam benedictionem incensi cum benedictione ignis.

IV. Dum benedicit grana incensi, Acolythus *r.* assumens de Carbonibus benedictis ponit in thuribulo, & finita Oratione supradicta, Sacerdos de
Navi-

Navicula: ponit incensum, benedicens illud more solito: deinde prædicta grana incensi, & ignem ter aspergit s. aquâ benedictâ dicens: *Asperges me sine cantu, & sine Psalmo, & ter adolet incenso. t.* Interim omnia luminaria Ecclesiæ extinguuntur, ut de de igne benedicto postmodum accendantur.

R. Thuriferarius scilicet, qui curam Thuribuli habet.

S. Scilicet in medio, à dextris incensi, & à sinistris.

T. Ministrante semper Thuribulum & Asperforium Diacono cum solitis Osculis.

V. Tum Diaconus indutus Dalmaticâ albi coloris u. accipit arundinem cum tribus Candelis, in summitate illius triangulo distinctis. Præcedit Thuriferarius x. cum Acolytha deferente in vase quinque grana incensi. Sequitur Subdiaconus y. cum Cruce, z. & Clerus post Ordinem. Denique Diaconus cum arundine, post eum Celebrans. Cùm Diaconus ingressus est Ecclesiam, inclinât arundinem, & Acolythus deferens candelam accensam de novo igne, accendit unam ex tribus illis candelis de super positis, & Diaconus elevans arundinem genuflectit; similiter & omnes alij cum eo, præter Subdiaconum Crucem ferentem, & cantat solus *Lumen Christi. R. DEO gratias.* Et procedens ad medium Ecclesiæ, ubi accenditur alia candela, & iterum genuflexus, ut supra, altiùs cantat *Lumen Christi. R. DEO gratias.* Tertiò procedit ante Altare, ubi accenditur tertia candela, & rursus genuflexus, ut priùs, adhuc altiùs canit *Lumen Christi. R. DEO gratias.* Deinde Celebrans ascendit ad Altare in cornu Epistolæ, a. & Diaconus dat arundinem uni Acolytha, & accipiens librum petit à Celebrante benedictionem, ut fir ad Evangelium, b. Sacerdote

dicente: *Dominus sit in corde tuo, & labiis tuis, ut dignè & competenter annuncies suum Paschale præconium, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.*

V. Quia albus color festivus est, ideóque congruit Cerei benedictioni. Accipit autem non solùm Dalmaticam & Stollam, sed etiam Manipulum album, uti Cæremoniale Episc. l. 2. c. 28. præscribit.

X. Posito priùs incenso in Thuribulum à Celebrante cum solita benedictione.

Y. Qui & ipse Manipulum accipit ante hanc Processionem, sed violaceum, scilicet temporarij, & Celebrantis Paramenti conformem.

Z. Quam facie ad Celebrantem conversa portat.

A. Faciens Cruci, si in Altari sit posita, convenientem reverentiam.

B. Non tamen dicit *Munda cor meum*, uti Bauldrius n. 28. notat, eùm hæc Oratio ad benedictionem non ab Homine, sed DEO petendam ordinetur, hinc autem à solo Celebrante benedictionem petere jubeatur.

VI. Postea vadit ad pulpitem. c. & ponit super eo librum, & incensat. d. A dextris Diaconi stent Subdiaconus cum Cruce e. & Thuriferarius: à sinistris duo Acolythy, ille, qui tenet arundinem, & alius tenens in vase quinque grana incensi benedicta figenda in Cereo. f. Tunc surgentibus omnibus g. & stantibus, ut sit ad Evangelium, Diaconus cantat *Exultet jam Angelica turba &c. h*

C. Quod veste alba vestitum esse convenit, & antea præparatum esse debet.

D. Non tamen de novo imponens incensum, ut notat Gavantus p. 4. tit. 10. litt. S. Sed illud, quod ab initio Processionis impositum fuerat, usurpans. Quod si fortè omnino ferè consumptum esset, posset Thuriferarius cochleari aliud injicere antè, quàm Thuribulum Diacono offerat.

E. Quæ iterum facie sua Celebrantem respicere debet, uti Cæremoniale Episc. monet.

F. Qui

F. Qui omnes librum Evangelij respiciunt, & rectam cum Diacono medio lineam efformare debent, juxta Gavantum *l. c.*

G. Clero videlicet, & Populo, nam Ministri prius stabant.

H. Porro circa benedictionem hanc Cerei sequentia sunt observanda. 1. Per ipsum Cereum rectè Christum Resurgentem significari, per Ceram quidem Corpus, per elychniû Animam, per lumen DEltatem, per quinque grana infigenda quinque plagas Christi. 2. Grana hoc ordine esse infigenda, ut primum in superiori parte, secundum in medio, tertium in parte inferiori, quartum à dextris, quintum à sinistris infigatur. 3. Ubi Cereus accensus est, ab ipso, vel arundinis candelis lumen accipiendum, eoque lampades sepulchri accendendas esse, ut intelligatur omne lumen doctrinæ & gratiæ à Christo, qui est lux mundi, provenire.

VII. Completâ benedictione Cerei, Diaconus depositis albis sumit violacea Paramenta, & vadit ad Celebrantem, qui exiit Pluviali, & sumit Manipulum & Casulam violacei coloris. Postea leguntur Prophetiæ *i.* sine titulo; & Celebrans legit eas submissa voce ad Altare in cornu Epistolæ. *k.* In fine Prophetiarum dicuntur Orationes modo subscripto. *l.* Antè, vel interim, dum Prophetiæ leguntur, Presbyteri catechizent Catechumenos baptizandos, & præparent ad Baptismum.

I. Quæ, cum sint duodecim, doctrinam duodecim Apostolorum designant. Leguntur autem juxta Cæremoniale Episc. *l. 2. c. 27.* in medio Chori, ut ab omnibus audiri queant. Sed & Ordo inter eas, quantum fieri potest, hîc observari debet, ut primas legant Minores, postremas Majores. Gavant. *l. c. p. 13. n. 19.*

K. Potest tamen, ubi eas legendo absolverit, per breviorrem viam cum Ministris (qui ei ad Lectiones perinde, ut ad Introitum; ad Orationes autem, ut aliàs, à tergo assistunt) ad sedile descendere, ibique sedere, donec Prophetia à Lectore, aut Tractus à Cantoribus fuerit absolutus.

L. Intellige quoad numerum Orationum ; non autem quoad Tonum & Ritum , nam easdem manibus extensis , & Tono Feriali , ut aliàs canit.

VIII. His exceptis , si Ecclesia habuerit fontem baptismalem , Sacerdos benedicturus fontem accipit Pluviale violaceum , & præcedente Cruce *m.* cum Candelabris & Cereo benedicto accenso , descendit cum Clero , & Ministris paratis ad fontem , & interim cantatur sequens Tractus. *Sicut cervus.*

M. Quam iterum Subdiaconus portat.

IX. Postea procedit *n.* ad benedictionem fontis , manibus junctis.

N. Ordo autem Processionis juxta Bauldrium *l. c. c. 22. n. 1.* hic observandus est. Præcedit unus Acolythus portans secum unam aut alteram mappam ad tergendas manus Celebrantis , quando tetigerit aquam ; & alter à dextris illius portans vas aquæ benedictæ vacuum cum aspersorio , & Stolum violaceam ponendam ad collum illius Sacerdotis , qui Populum postea aquâ benedictâ asperget. Deinde sequitur Acolythus ambabus manibus Cereum Paschalem ferens ; post hunc Subdiaconus Crucem portans à duobus Ceroferarijs comitatus ; postea bini & bini ex Clero , & tandem ipse Celebrans , tecto capite , & junctis manibus , qui , antequam procedat , Cruci profundè se inclinat , reliquis omnibus , excepto Subdiacono , Ceroferario , & eo , qui Cereum Paschalem portat , genuflectentibus. Ubi ad fontem venerint , Subdiaconus stat cum Ceroferarijs ante Celebrantem , ita ut fons sit inter utrumque , Diaconus verò stat paulò post Celebrantem à dextris ejus , & prope eum Acolythus Cereum gestans cum altero Acolytho mappulam ferente à sinistris illius , omnes facie ad Orientem conversâ , nisi situs loci impediât. Reliqui Clerici quasi in Circulo circumstant Celebrantem. Diaconus autem , quoties vel aquam tangit Celebrans , mappulam ei ministrat ; aut fimbrias attollit , dum aquam benedicit ; aut Cereum porrigit , dum eandem in aquam immittere debet.

X. Ubi verò non est fons baptismalis , finitâ ultimâ

timâ Prophetiâ cum sua Oratione, Celebrans Casulam deponit, o. & cum Ministris ante Altare procumbit, & aliis omnibus genuflexis cantantur Litanix in medio Choro idem simul respondente. Cùm autem perventum fuerit ad Versum *Peccatores, te rogamus*, Sacerdos & Ministri surgunt, & accedentes ad Sacristiam, induuntur Paramentis albi coloris pro Missa solemniter celebranda: & interim accenduntur luminaria in Altari. In fine Litaniarum cantantur solemniter *Kyrie eleison*, & repetuntur, ut in Missa moris est. p.

O. Uti & Ministri Planetas plicatas, ut faciliùs procumbere possint.

P. Uude tam maturè exire debet Celebrans cum Ministris, ut ipso inchoante Principium Missæ, statim & ipsi dicta *Kyrie eleison* canere queant.

XI. Interim Sacerdos cum Ministris in Paramentis albis accedit ad Altare, & dicto Psalmo *Judica me DEVS* cum *Gloria Patri*, facit confessionem, ut moris est, in loco consueto; deinde accedens osculatur Altare, incensat more solito, & finit à Choro *Kyrie eleison*, incipit solemniter *Gloria in excelsis*, sub quo pulsantur campanæ. q.

Q. Intellige, si sit Matrix, id est, primaria aut Parochialis Ecclesia; ante hanc enim non debent pulsari majores campanæ, sed solum cymbalum. Dato autem signo in Matrice, dabitur etiam (licet longè post *Gloria in excelsis* cantatum) solemne signum in omnibus aliis Ecclesiis.

XII. Postea Sacerdos dicit *Dominus vobiscum*.

XIII. Finitâ Epistolâ Celebrans incipit *Alleluia*, & totum decantat ter, elevando vocem gradatim: & Chorus post quamlibet vicem in eodem tono repetit illud idem. r. Postea Chorus prosequitur. Vers. *Confitemini*.

R. Sub-

R. Subdiaconus tamen prius cum libro ad ipsum accedit, & manum deosculatur. Dum verò ipsum Alleluia cantatur, omnes stare debent.

XIV. Ad Evangelium non portantur luminaria, sed tantùm incensum; petitur benedictio, & alia fiunt de more.

XV. Non dicitur *Credo*, sed finito Evangelio Sacerdos dicit *Dominus vobiscum*. R. *Et cum Spiritu tuo*. Et postea *Oremus* non dicitur *Offertorium*. S.

S. Ad Psalmum *Lavabo* non omittitur in fine *Gloria Patri*.

XVI. Dicitur *Pax Domini sit semper vobiscum*. Sed pacis osculum non datur. *Agnus DEI* non dicitur, nec Postcommunio. Dicuntur tamen consuetæ tres Orationes ante Communionem.

XVII. Post sumptionem Sacramenti, pro Vesperis t. in Choro cantatur Antiphona *Alleluia*, & Psalmus *Laudate Dominum omnes Gentes* cum *Gloria Patri* in fine, & post repetitur eadem Antiphona. Capitulum, Hymnus, & Versus non dicuntur, sed statim Celebrans in Cantu incipit Antiphonam ad *Magnificat*.

T. Pro quibus tamen non accipit Pluviale Celebrans, nec Ministri, sed sua Paramenta servant usque ad finem Missæ.

XVIII. Deinde cantatur *Magnificat* u cum *Gloria Patri* in fine, & fit incensatio, ut aliàs in Vesperis. Repetitâ Antiphonâ Celebrans dicit *Dominus vobiscum*.

V. Quod Canticum, uti & Psalmum *Laudate*, Ministri cum Celebrante dicunt stantes, sicut in Introitu in aliis Missis.

XIX. Dubitant nonnulli, cum plurimorum Doctorum autoritate tuta sit praxis, quæ in hoc Sabbato privatim à quovis Sacerdote Sacrum fieri posse concedit, uti P. Gobat n. 221. testatur, quale sacrum eo die dicendum sit? quâ in re diver-

Diversæ sunt Authorum sententiæ; alij enim cum Corono & Dicastillo apud P. Gobat *l. c.* ajunt, usum habere, ut Missa de Sabbato, præmissa, Psalmo *Judica*, & Confessione, ut moris est, dictâque Oratione *Aufer & Oramus te Domine* &c. incipiendo à *Kyrie eleison* usque ad finem, etiam cum Vesperis inclusivè dicatur; alij Votivam aut Missam de Sancto occurrente dici posse censent; alij etiam Missas Defunctorum, maxime, si eo die aut pridie obierint, dici posse arbitrantur, quas omnes sententias & praxes autoritate sua tutas & probabiles esse ipse P. Gobat *n. 226.* asserit.

TITULUS XVII.

DE MISSIS TEMPORE
PASCHALI.

I. **S** Rituum Congregatio 19. Maij, 1607. censuit, regulariter Cereum posse accendi ad Missam & Vesperas solemnes in triduo Paschatis, in Sabbato in Albis, & Dominicis usque ad Ascensionem; in alijs servandam esse loci consuetudinem. In ipso verò Festo Ascensionis post Evangelium omnino extinguitur. Arnaud. *p. 4. tit. 10. n. 30.*

II. In Missis privatis Feria III. Rogationum, si fiat de Festo novem Lectionum, in illius Missa fit commemoratio Rogationum. Si autem Officium de Festo simplici fiat, potest dici Missa de eo cum Commemoratione Rogationum, vel Missa Rogationum cum Commemoratione Festi. Gavant. *p. 4. tit. 12. n. 13.* Si Festum non occurrat, dicitur Missa Rogationum; neque in ea fit Commemoratio de Officio Feriali, quod peculiare est hac die.

III. In Vigilia Ascensionis, si eo die Festum simplex cadat, secunda Oratio erit de illo, tertia de Rogationibus (quæ in Officio nullam habent Commemorationem) Festum enim simplex præcedit tertiam & quartam Rogationum in Missa. *Ibid. n. 14.*

IV. Hoc triduo, si Festum non occurrat, Altarium minorum paramenta erunt Officio conformia, Altaris autem majoris, & Celebrantium in quocunque Altari conformia erunt Missæ Rogationum. *Idem l. c.*

V. In Vigilia Pentecostes color albus usque ad Nonam, viola-

violaceus usque ad Missam, Rubens deinceps adhibetur, qui & in privatis Missis hujus diei quoad vestes Celebrantium adhibendus, licet celebretur ante Nonam. De Simplici non fit Commemoratio, etiam in Missis privatis, licet in Officio facta sit. Idem n. 19.

P A R S V.

DE BENEDICTIONIBVS ET
PROCESSIONIBVS.

ETiam hæc materia non dissimulanda videtur pro complemento hujus Instructionis, utpote in qua vel maxime Sacerdotem exercitatum esse oportet. Quia tamen pleraque, quæ de Processionibus & Benedictionibus in specie dici possunt, accuratè in Rituali Romano & Diocesano descripta habentur, ideo ea potissimum hoc loco indicabo, quæ in genere circa easdem Sacerdoti sunt observanda; non nisi breviter explicando, si quid de aliqua sive Processione, sive Benedictione in specie fuerit singulariter notandum.

TITULUS I.

DE BENEDICTIONIBVS.

I. Benedictio hæc pro prece sumitur, quæ Ecclesiastico more rebus ipsis specialis sanctitas confertur, ita, ut in usus prophanos deinceps transferri non possint. Gavant. p. 4. tit. 18.

II. Benedictionum aliæ sunt *Constitutivæ*, aliæ *Invocativæ*. Illæ sunt, per quas sive res, sive Personæ divino cultui dedicantur: istæ, per quas vel rebus, vel Personis auxilium divinum imploratur. Primi generis sunt Benedictiones aquæ, vestium Sacerdotalium, Mapparum, Altaris, Corporalium, & Vasculi pro SS. Evcharistia. Secundi generis sunt, Agni in Paschate, ovorum, panis, novorum fructuum, cujuscunque rei comestibilis, candelarum, loci, domûs novæ, aut navis, thalami, quæ in Missali descriptæ sunt.

III. Habitus benedicturi Sacerdotis est Superpellicium,
& Sto-